

Tematický list

Posuzování vlivů na životní prostředí

Předmluva

Unijní normotvůrce měl za to, že nejlepší politikou v oblasti životního prostředí je v první řadě vyvarovat se od samého počátku riziku vzniku znečištění nebo škodlivých vlivů spíše než následně bojovat s jejich dopady, a tak vytvořil systém preventivní ochrany životního prostředí, jehož základním kamenem je povinnost členských států provést posouzení vlivů na životní prostředí před přijetím některých rozhodnutí, která mohou mít negativní dopad na životní prostředí.

Rada přijala zaprvé směrnici 85/337 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí¹, která byla zrušena, kodifikována a nahrazena směrnicí 2011/92 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí². Podle těchto směrnic záměry uvedené v jejich přílohách I a II, které by mohly mít významný vliv na životní prostředí, musí před povolením podléhat posouzení vlivů na životní prostředí. V příloze I jsou uvedeny záměry, které by mohly mít v důsledku své povahy významný vliv na životní prostředí a musí v zásadě podléhat posouzení vlivů na životní prostředí. Příloha II pak specifikuje záměry, které by mohly mít významný vliv na životní prostředí a podléhají posouzení pouze tehdy, když členské státy v souladu s požadavky uvedených směrnic usoudí, že to jejich povaha vyžaduje.

Evropský parlament a Rada přijaly zadruhé směrnici 2001/42 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí³, která stanoví, že plány a programy uvedené v této směrnici musí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí, pokud představují riziko významného vlivu na životní prostředí. Vzhledem k tomu, že mezi plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42, patří plány a programy, které v některých odvětvích stanoví rámec pro schvalování záměrů, na něž se vztahují směrnice 85/337 a 2011/92, zavedla směrnice 2001/42 mechanismus posuzování vlivů na životní prostředí, který předchází mechanismu zavedenému směrnicemi 85/337 a 2011/92 v dotčených oblastech.

Z metodologického hlediska rozlišuje směrnice 2001/42, podobně jako směrnice 85/337 a 2011/92, mezi plány a programy, které v zásadě vždy podléhají posouzení vlivů na životní prostředí, a plány a programy, které takovému posouzení podléhají pouze tehdy, když členské státy stanoví, že by mohly mít významný vliv na životní prostředí.

Všechny tři výše uvedené směrnice byly předmětem velmi rozsáhlé judikatury, jejíž hlavní směry jsou uvedeny v tomto tematickém listě.

¹ Směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. 1985, L 175, s. 40; Zvl. vyd. 15/01, s. 248).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Úř. věst. 2012, L 26, s. 1).

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (Úř. věst. 2001, L 197, s. 30; Zvl. vyd. 15/06, s. 157).

Obsah

PŘEDMLUVA	3
I. POSUZOVÁNÍ VLIVŮ VEŘEJNÝCH A SOUKROMÝCH ZÁMĚRŮ PODLE SMĚRNIC 85/337 A 2011/92	6
1. Oblast působnosti směrnic 85/337 a 2011/92	6
a) Pojem „záměr“	6
b) Záměry vyloučené z oblasti působnosti směrnic 85/337 a 2011/92	8
2. Povinnost provést posouzení vlivů v případě rizika významného vlivu na životní prostředí	9
a) Záměry, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí (příloha I).....	9
b) Záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí (příloha II) ..	10
i. Stanovení nezbytnosti posouzení vlivů na životní prostředí.....	10
ii. Odůvodnění rozhodnutí o tom, že záměr nepodléhá posouzení.....	12
c) Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivů	13
3. Rozsah posuzování vlivů.....	14
4. Povolovací řízení v několika fázích.....	17
a) Okamžik, kdy musí být provedeno posouzení vlivů.....	17
b) Určení procesních podmínek, za nichž se provádí posuzování vlivů.....	18
5. Účast veřejnosti na rozhodovacím procesu a přístup k soudní ochraně	19
a) Účast veřejnosti na rozhodovacím procesu	19
i. Podmínky informování veřejnosti	19
ii. Účast veřejnosti během rozhodovacího procesu v několika fázích.....	21
b) Přístup k právní ochraně	22
i. Povinnosti členských států	22
ii. Přípustnost opravných prostředků podaných jednotlivci.....	24
iii. Přípustnost opravných prostředků podaných sdruženími na ochranu životního prostředí	25
iv. Požadavek, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné.....	28
a. Rozsah	28
b. Kritéria pro posouzení.....	30
6. Přímý účinek a konformní výklad	31
a) Vertikální přímý účinek směrnic a negativní dopady na práva třetích osob	31
b) Konformní výklad vnitrostátního práva	32
II. POSUZOVÁNÍ VLIVŮ PLÁNŮ A PROGRAMŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PODLE SMĚRNICE 2001/42.....	35

1. Oblast působnosti směrnice 2001/42	35
a) Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42	35
b) Zrušení ‚plánů a programů‘	38
2. Povinnost provést posouzení vlivů v případě významného rizika pro životní prostředí.....	39
a) Plány a programy, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí.....	39
i. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42	39
ii. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/42	41
b) Plány a programy, které mohou mít významný vliv na životní prostředí....	42
i. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42	42
ii. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/42	46
3. Konzultace	46
III. DOČASNÉ ZACHOVÁNÍ ÚČINKŮ VNITROSTÁTNÍCH AKTŮ PŘIJATÝCH V ROZPORU S POVINNOSTÍ PROVÉST POSOUZENÍ VLIVŮ	48
1. Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2011/92.....	48
2. Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2001/42.....	49
IV. SOUBĚŽNÉ UPLATNĚNÍ SMĚRNIC VYŽADUJÍCÍCH POSOUZENÍ VLIVŮ	53

I. Posuzování vlivů veřejných a soukromých záměrů podle směrnice 85/337 a 2011/92

1. Oblast působnosti směrnic 85/337 a 2011/92

a) Pojem „záměr“

Rozsudek ze dne 29. července 2019 (velký senát), Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))⁴

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Úmluva z Espoo – Aarhuská úmluva – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Článek 6 odst. 3 – Pojem ‚záměr‘ – Posouzení důsledků pro dotýčnou lokalitu – Článek 6 odst. 4 – Pojem ‚důvody převažujícího veřejného zájmu‘ – Ochrana volně žijících ptáků – Směrnice 2009/147/ES – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Článek 1 odst. 2 písm. a) – Pojem ‚záměr‘ – Článek 2 odst. 1 – Článek 4 odst. 1 – Posouzení vlivů na životní prostředí – Článek 2 odst. 4 – Vynětí z posouzení – Postupné ukončení používání jaderné energie – Vnitrostátní právní předpisy, které na jedné straně stanoví, že po dobu téměř deseti let bude znovu zahájena činnost průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny, což bude mít za následek odložení na deset let dne původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let – Absence posouzení vlivů na životní prostředí“

V rozsudku Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, který byl vyhlášen dne 29. července 2019, velký senát Soudního dvora rozhodoval o výkladu pojmu „záměr“ ve smyslu směrnice 2011/92, resp. „projekt“ ve smyslu směrnice 92/43 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin⁵.

Tento rozsudek byl vydán v rámci sporu mezi dvěma sdruženími, Inter-Environnement Wallonie ASBL a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, jejichž předmětem činnosti je ochrana životního prostředí a kvality života, na straně jedné a Radou ministrů (Belgie) na straně druhé, týkajícího se zákona, kterým Belgické království jednak stanovilo na dobu téměř deseti let opětovné zahájení průmyslové výroby elektřiny v odstavené jaderné elektrárně a jednak odložilo o deset let původně stanovený termín pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny. Tato sdružení vytýkají belgickým orgánům, že tento zákon přijaly, aniž byly dodrženy požadavky předběžného posouzení uložené uvedenými směrnicemi.

⁴ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách I. 2. a) „Záměry, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí (příloha I)“, I. 2. c) „Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivů“ a III. 1. „Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2011/92“.

⁵ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102), ve znění směrnice Rady 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úř. věst. L 2013, L 158, s. 193).

V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že sporná opatření týkající se prodloužení průmyslové výroby elektřiny z jaderné elektrárny jsou „záměrem“ ve smyslu směrnic 2011/92 a 92/43, jelikož předpokládají provedení rozsáhlých prací, které mění fyzický stav dotyčných míst. Tento záměr musí v zásadě před přijetím těchto opatření podléhat posouzení vlivů na životní prostředí a dotyčné chráněné lokality. Okolnost, že provádění těchto opatření vyžaduje pro jednu ze dvou dotyčných elektráren přijetí pozdějších aktů, jako je vydání nového individuálního povolení k výrobě elektřiny pro průmyslové účely, není v tomto ohledu určující. Práce, které jsou nerozlučně spojeny s uvedenými opatřeními, musí také podléhat takovému posouzení před přijetím těchto opatření, pokud jejich povaha a jejich potenciální vlivy na životní prostředí a chráněné oblasti jsou v této fázi dostatečně identifikovatelné.

Rozsudek ze dne 24. října 1996 (plénium), Kraaijeveld a další (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))⁶

„Životní prostředí – Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí“

Ve věci Kraaijeveld Soudní dvůr zasedající v plénu konstatoval, že unijní normotvůrce měl v úmyslu pojmout oblast působnosti směrnice 85/337 široce.

Nederlandse Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) byla předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí, kterým byl schválen územní plán týkající se „částečné revize územních plánů v rámci zpevnění hrází“. Tento územní plán měl umožnit práce na zpevnění hrází podél řeky Merwede na území jedné nizozemské obce. Posouzení vlivů uvedených prací na životní prostředí nebylo provedeno.

V tomto kontextu se předkládající soud rozhodl položit předběžnou otázku, zda práce na hrázích podél splavných vodních cest spadají pod pojem „Úpravy vodních toků sloužící jejich splavnění a ochraně proti povodním“, který je uveden v bodě 10 písm. e) přílohy II směrnice 85/337. Podle čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice podléhají záměry z kategorií uvedených v příloze II posouzení, pokud členské státy usoudí, že to jejich povaha vyžaduje.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že ačkoli z posouzení jednotlivých jazykových verzí přílohy II směrnice 85/337 nevyplývá jednoznačná odpověď na položenou otázku, ze znění této směrnice lze vyvodit, že oblast její působnosti je rozsáhlá a její cíl velmi široký. Z toho vyplývá, že i když toto upřesnění nevyplývá ze všech jazykových verzí, bod 10 písm. e) přílohy II této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje práce na hrázích, a to tím spíše, že takové práce mohou mít významný vliv na životní prostředí ve smyslu této směrnice.

⁶ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice I. 2. b) i. „Stanovení nezbytnosti posouzení vlivů na životní prostředí“

Dále samotná skutečnost, že směrnice výslovně nezmiňuje změny záměrů, na které se vztahuje příloha II, neumožňuje dospět k závěru, že tyto změny nespádají do oblasti působnosti směrnice 85/337. Velmi široký cíl směrnice by totiž byl ohrožen, pokud by kvalifikace některých staveb nebo děl jako „změna záměru“ umožňovala, aby se na ně nevztahovala povinnost provést posouzení vlivů, i když tyto stavby nebo díla mohou mít z důvodu své povahy, rozsahu nebo umístění významný vliv na životní prostředí.

Výraz „Úpravy vodních toků sloužící jejich splavnění a ochraně proti povodním“ uvedený v bodě 10 písm. e) přílohy II směrnice 85/337 je tedy třeba vykládat v tom smyslu, že zahrnuje nejen výstavbu nové hráze, ale rovněž úpravu stávající hráze spočívající v jejím přemístění, zpevnění nebo rozšíření, a dále nahrazení hráze výstavbou nové hráze na stejném místě, která je pevnější nebo širší než předchozí, nebo kombinaci několika těchto situací.

b) Záměry vyloučené z oblasti působnosti směrnic 85/337 a 2011/92

Rozsudek ze dne 16. září 1999, WWF a další (C-435/97, [EU:C:1999:418](#))

„Životní prostředí – Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí“

V odpovědi na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou předložil Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (správní soud, autonomní oddělení pro provincii Bolzano, Itálie), upřesnil Soudní dvůr rozsah působnosti výjimky stanovené v čl. 1 odst. 4 směrnice 85/337, která vylučuje z působnosti této směrnice záměry sloužící cílům národní obrany.

Ve věci v původním řízení byla k předkládajícímu soudu podána žaloba na neplatnost správního povolení projektu restrukturalizace letiště Bolzano-St Jakob. Cílem tohoto záměru bylo přeměnit letiště, které je od roku 1925/1926 využíváno pro vojenské účely, sportovní letectví a po určitou dobu a v omezeném rozsahu i pro civilní účely, na letiště, které by bylo komerčně využitelné pro pravidelné a charterové lety, jakož i leteckou nákladní dopravu.

Na podporu žaloby na neplatnost žalobkyně v původním řízení tvrdily, že tento projekt restrukturalizace může mít významný vliv na životní prostředí, a proto měl podléhat posouzení vlivů na životní prostředí ve smyslu směrnice 85/337.

V této souvislosti předkládající soud předložil mimo jiné předběžnou otázku, zda musí být čl. 1 odst. 4 směrnice 85/337 vykládán v tom smyslu, že letiště, které může sloužit jak civilním, tak vojenským účelům, ale jehož hlavní využití má komerční povahu, spadá do oblasti působnosti této směrnice.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že čl. 1 odst. 4 směrnice 85/337 zavádí výjimku z obecného pravidla předchozího posouzení vlivů na životní prostředí v případě záměrů sloužících cílům národní obrany. Takové vyloučení, které zavádí výjimku z obecného pravidla, musí být vykládáno restriktivně. Z povinnosti provést posouzení musí tedy být vyloučeny pouze záměry, které cílům národní obrany slouží primárně.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že do oblasti působnosti uvedené směrnice spadají i takové záměry, jako je záměr dotčený ve věci v původním řízení, který má především restrukturalizovat letiště pro komerční využití, i když toto letiště může být využíváno i pro vojenské účely.

2. Povinnost provést posouzení vlivů v případě rizika významného vlivu na životní prostředí

a) Záměry, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí (příloha I)

Rozsudek ze dne 29. července 2019 (velký senát), *Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen* (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Úmluva z Espoo – Aarhuská úmluva – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Článek 6 odst. 3 – Pojem ‚záměr‘ – Posouzení důsledků pro dotyčnou lokalitu – Článek 6 odst. 4 – Pojem ‚důvody převažujícího veřejného zájmu‘ – Ochrana volně žijících ptáků – Směrnice 2009/147/ES – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Článek 1 odst. 2 písm. a) – Pojem ‚záměr‘ – Článek 2 odst. 1 – Článek 4 odst. 1 – Posouzení vlivů na životní prostředí – Článek 2 odst. 4 – Vynětí z posouzení – Postupné ukončení používání jaderné energie – Vnitrostátní právní předpisy, které na jedné straně stanoví, že po dobu téměř deseti let bude znovu zahájena činnost průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny, což bude mít za následek odložení na deset let dne původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného týž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let – Absence posouzení vlivů na životní prostředí“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše⁷, Soudní dvůr připomenul, že záměry ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 2011/92 musí být před tím, než jsou schváleny, podrobeny posouzení jejich vlivů na životní prostředí podle čl. 2 odst. 1 této směrnice, pokud mohou mít významný vliv na životní prostředí mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění.

⁷ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 1. a) „Pojem ‚záměr‘“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách I. 2. c) „Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivů“ a III. 1. „Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2011/92“.

Článek 2 odst. 1 směrnice 2011/92 však nevyžaduje, aby postupu hodnocení, který stanoví tato směrnice, podléhal každý záměr, který může mít významný vliv na životní prostředí, ale jen ty záměry, které jsou uvedeny v článku 4 této směrnice, odkazujícím na záměry vyjmenované v přílohách I a II této směrnice.

Ze znění článku 2 odst. 1 ve spojení s čl. 4 odst. 1 směrnice 2011/92 v tomto ohledu vyplývá, že záměry spadající do přílohy I této směrnice představují v důsledku své povahy riziko významného vlivu na životní prostředí a povinně musí být předmětem posouzení svých vlivů na životní prostředí.

b) Záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí (příloha II)

i. Stanovení nezbytnosti posouzení vlivů na životní prostředí

Rozsudek ze dne 24. října 1996 (plénium), Kraaijeveld a další (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))

„Životní prostředí – Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše⁸, byl Soudní dvůr požádán rovněž o výklad čl. 4 odst. 2 směrnice 85/337. Podle tohoto ustanovení podléhají záměry z kategorií uvedených v příloze II směrnice posouzení, pokud členské státy usoudí, že to jejich povaha vyžaduje.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že ačkoli čl. 4 odst. 2 druhý pododstavec směrnice 85/337 umožňuje členským státům upřesnit určité druhy záměrů, u nichž je třeba provádět posouzení, a stanovit kritéria nebo prahové hodnoty umožňující určit, které ze záměrů z kategorií uvedených v příloze II musí podléhat posouzení, tento prostor pro uvážení je omezen povinností, stanovenou v čl. 2 odst. 1 směrnice, podrobit posouzení vlivů záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění.

Členský stát, který by stanovil kritéria nebo prahové hodnoty pro určení záměrů, které musí podléhat posouzení, na takové úrovni, že by v praxi byly všechny záměry spadající do kategorie uvedené v příloze II předem vyňaty z povinnosti provést posouzení vlivů, by totiž překročil prostor pro uvážení, který má na základě čl. 2 odst. 1 a čl. 4 odst. 2 směrnice, ledaže by všechny vyloučené záměry mohly být považovány na základě celkového posouzení za záměry, které nemohou mít významný vliv na životní prostředí.

⁸ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 1. a) „Pojem ‚záměr‘“.

Rozsudek ze dne 21. března 2013, Salzburger Flughafen (C-244/12, [EU:C:2013:203](#))

„Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Směrnice 85/337/EHS – Článek 2 odst. 1 a čl. 4 odst. 2 – Záměry, na něž se vztahuje příloha II – Práce na rozšíření infrastruktury letiště – Přezkum na základě prahových hodnot nebo kritérií – Článek 4 odst. 3 – Výběrová kritéria – Příloha III bod 2 písm. g) – Hustě osídlené oblasti“

Závěry rozsudku Kraaijeveld a další⁹ týkající se výkladu čl. 4 odst. 2 směrnice 85/337 byly potvrzeny a rozvinuty v rozsudku Salzburger Flughafen, který se týká otázky, zda takový záměr, jako je záměr rozšíření infrastruktury letiště Salzburg (Rakousko) dotčený v této věci, musí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí ve smyslu směrnice 85/337¹⁰.

Rakouská právní úprava provádějící směrnici 85/337 v tomto ohledu stanovila, že vedle některých úprav týkajících se vzletové a přistávací dráhy podléhají posouzení vlivů na životní prostředí pouze ty úpravy letišť, v jejichž důsledku vzroste počet pohybů letadel alespoň o 20 000 ročně.

Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko) se při projednávání žaloby podané provozovatelem letiště v Salcburku proti rozhodnutí příslušného správního orgánu, podle něhož projekt rozšíření infrastruktury letiště předložený tímto provozovatelem vyžadoval posouzení vlivů na životní prostředí, rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda směrnice 85/337 brání výše uvedeným rakouským prováděcím právním předpisům.

Soudní dvůr na tuto otázku odpověděl kladně a připomněl, že ačkoli čl. 4 odst. 2 písm. b) směrnice 85/337 přiznává členským státům prostor pro uvážení, pokud jde o stanovení prahových hodnot nebo kritérií pro určení, zda takový záměr, jako je dotčený záměr, který patří do kategorií uvedených v příloze II směrnice, musí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí, Rakousko překročilo tento prostor pro uvážení, neboť prahová hodnota stanovená na nejméně 20 000 pohybů letadel ročně vedla k tomu, že změny infrastruktury letiště malé či střední velikosti v praxi nikdy nemohou vést k posouzení vlivů na životní prostředí, i když v žádném případě nemůže být vyloučeno, že takové práce mají na životní prostředí významný vliv.

Stanovením takové prahové hodnoty za účelem rozhodnutí, zda je nezbytné provést posouzení takových záměrů, jako jsou záměry dotčené ve věci v původním řízení, z hlediska jejich vlivů na životní prostředí, zohledňuje dotčená rakouská právní úprava provádějící unijní právo, v rozporu s povinností uloženou členským státům v čl. 4 odst. 3 směrnice 85/337, pouze kvantitativní hledisko důsledků záměru, aniž zohledňují ostatní kritéria výběru uvedená v příloze III této směrnice, zejména kritérium stanovené v bodě 2 písm. g) této přílohy, a sice hustotu osídlení oblasti, která je záměrem dotčena.

⁹ Rozsudek ze dne 24. října 1996, Kraaijeveld a další (C-72/95, [EU:C:1996:404](#)).

¹⁰ Ve znění směrnice Rady 97/11/ES ze dne 3. března 1997 (Úř. věst. 1997, L 73, s. 5; Zvl. vyd. 09/02, s. 13).

ii. Odůvodnění rozhodnutí o tom, že záměr nepodléhá posouzení

Rozsudek ze dne 30. dubna 2009, Mellor (C-75/08, [EU:C:2009:279](#))

„Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí – Povinnost zpřístupnit veřejnosti odůvodnění rozhodnutí o tom, že záměr nepodléhá posouzení“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [Odvolací soud (Anglie a Wales) (občanskoprávní oddělení), Spojené království], upřesnil Soudní dvůr, jakým způsobem musí být odůvodněno rozhodnutí příslušného správního orgánu o tom, že neprovede posouzení vlivů na životní prostředí v případě záměru, na který se vztahuje příloha II směrnice 85/337.

V říjnu 2006 podala společnost Partnerships in Care žádost o stavební povolení pro výstavbu nemocniční jednotky se střední úrovní ostrahy na pozemku nacházejícím se ve venkovské lokalitě v oblasti s mimořádně krásnou krajinou Nidderdale („Nidderdale Area of Outstanding Natural Beauty“).

Dopisem ze dne 4. prosince 2006 zveřejnil Secretary of State for Communities and Local Government (státní tajemník pro obce a místní samosprávu, dále jen „státní tajemník“) rozhodnutí, podle něhož není nezbytné provést posouzení vlivů na životní prostředí. Toto rozhodnutí odůvodnil tím, že dotčený záměr je „stavebním záměrem uvedeným v příloze II“, který by neměl mít významný vliv na životní prostředí vzhledem k faktorům, jako jsou jeho povaha, rozsah nebo umístění. Konkrétnější důvody neuvedl.

Christopher Mellor podal proti tomuto rozhodnutí státního tajemníka žalobu, kterou High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division, Spojené království] zamítl. Předkládající soud, k němuž bylo podáno odvolání, se rozhodl předložit předběžné otázky, zda a případně jakým způsobem musí být rozhodnutí o neprovedení posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice 85/337¹¹ odůvodněno.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že článek 4 směrnice 85/337 musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje, aby rozhodnutí o tom, že záměr uvedený v příloze II této směrnice není nutné podrobit posouzení vlivů na životní prostředí, samo o sobě obsahovalo důvody, na základě kterých příslušný orgán o tom, že posouzení není nutné, rozhodl. Nicméně v případě, že o to zúčastněná osoba požádá, má příslušný správní orgán povinnost sdělit jí důvody, na základě kterých bylo rozhodnutí přijato, nebo poskytnout v rámci odpovědi na předloženou žádost relevantní informace a podklady. Takové pozdější sdělení může mít formu nejen výslovného odůvodnění rozhodnutí, ale

¹¹ Ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí a o změně směrnic Rady 85/337/EHS a 96/61/ES, pokud jde o účast veřejnosti a přístup k právní ochraně (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

také poskytnutí relevantních informací a podkladů v rámci odpovědi na předloženou žádost.

Soudní dvůr dále uvedl, že pokud rozhodnutí členského státu o tom, že záměr, na který se vztahuje příloha II směrnice 85/337, nepodléhá posouzení vlivů na životní prostředí v souladu s články 5 až 10 uvedené směrnice, uvádí důvody, na kterých je založeno, je toto rozhodnutí dostatečně odůvodněno, pokud důvody, které obsahuje, doplněné o skutečnosti, se kterými již byly zúčastněné osoby seznámeny, a případně doplněné o nezbytné dodatečné informace, které je příslušný vnitrostátní orgán těmto osobám povinen poskytnout na jejich žádost, umožňují těmto osobám posoudit možnost napadnutí rozhodnutí opravným prostředkem.

c) Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivů

Rozsudek ze dne 29. července 2019 (velký senát), *Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))*

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Úmluva z Espoo – Aarhuská úmluva – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Článek 6 odst. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Posouzení důsledků pro dotyčnou lokalitu – Článek 6 odst. 4 – Pojem ‚důvody převažujícího veřejného zájmu‘ – Ochrana volně žijících ptáků – Směrnice 2009/147/ES – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Článek 1 odst. 2 písm. a) – Pojem ‚záměr‘ – Článek 2 odst. 1 – Článek 4 odst. 1 – Posouzení vlivů na životní prostředí – Článek 2 odst. 4 – Vynětí z posouzení – Postupné ukončení používání jaderné energie – Vnitrostátní právní předpisy, které na jedné straně stanoví, že po dobu téměř deseti let bude znovu zahájena činnost průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny, což bude mít za následek odložení na deset let dne původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného týž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let – Absence posouzení vlivů na životní prostředí“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše¹², Soudní dvůr provedl rovněž výklad čl. 2 odst. 4 směrnice 2011/92, který členským státům umožňuje ve výjimečných případech zcela nebo zčásti vyjmout určitý záměr z oblasti působnosti ustanovení této směrnice.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že členský stát může na základě tohoto ustanovení vyjmout záměr týkající se prodloužení průmyslové výroby elektřiny v jaderné elektrárně z posouzení vlivů na životní prostředí, s cílem zajistit bezpečnost jeho zásobování

¹² Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 1. a) „Pojem ‚záměr‘“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách I. 2. a) „Záměry, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí (příloha I)“ a III. 1. „Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2011/92“.

elektrinou pouze v případě, že tento členský stát prokáže, že riziko pro bezpečnost tohoto zásobování je rozumně pravděpodobné a dotčený záměr má naléhavou povahu, která může odůvodnit neprovedení takového posouzení. Touto možností vynětí není dotčena povinnost provést posouzení vlivů na životní prostředí, která je spojena se záměry, které, jako záměr dotčený ve věci v původním řízení, mají přeshraniční dopady.

3. Rozsah posuzování vlivů

Rozsudek ze dne 14. března 2013, Leth (C-420/11, [EU:C:2013:166](#))

„Životní prostředí – Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Schválení takového záměru bez přiměřeného posouzení – Cíle tohoto posouzení – Podmínky, kterým podléhá nárok na náhradu újmy – Zahrnutí ochrany jednotlivců před majetkovými újmami“

V odpovědi na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), Soudní dvůr upřesnil rozsah posouzení vlivů podle směrnice 85/337¹³, pokud dotčený záměr vyvolává rovněž abnormální narušení sousedských vztahů.

Jutta Leth, žalobkyně v původním řízení, byla majitelkou domu, který se nacházel v bezpečnostní zóně letiště Vídeň-Schwechat v Rakousku. Během doby platnosti jednotlivých znění směrnice 85/337 prošlo toto letiště přeměnami vyplývajícími z různých rozšíření, aniž byly posouzeny jejich vlivy na životní prostředí podle této směrnice.

Jutta Leth se po rakouském státu a Land Niederösterreich (spolková země Dolní Rakousko, Rakousko) domáhala náhrady škody za snížení hodnoty její nemovitosti způsobené hlukem z letecké dopravy a odůvodnila tento nárok tím, že vlivy záměrů rozšíření letiště na životní prostředí měly podléhat posouzení v souladu se směrnicí 85/337.

Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud), kterému byl tento spor předložen, si přál zejména zjistit, zda článek 3 směrnice 85/337 musí být vykládán v tom smyslu, že posuzování vlivů na životní prostředí, jak je stanoveno v tomto článku, zahrnuje posuzování vlivů dotčeného záměru na hodnotu hmotného majetku.

V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že podle článku 3 směrnice 85/337 je třeba přezkoumat přímé a nepřímé vlivy záměru zejména na člověka a hmotný majetek a v souladu s čtvrtou odrážkou tohoto článku je třeba rovněž přezkoumat takové vlivy

¹³ Ve znění směrnice Rady 97/11/ES ze dne 3. března 1997 (Úř. věst. 1997, L 73, s. 5; Zvl. vyd. 15/03, s. 151) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

v rámci vzájemného působení mezi těmito dvěma faktory. Musí být proto zejména posouzen vliv záměru na užívání hmotného majetku lidmi.

Z toho vyplývá, že při posouzení takových záměrů, jako jsou záměry dotčené v původním řízení, které mohou vést ke zvýšení hluku z letadel, je třeba přezkoumat jejich vlivy na užívání budov člověkem. Ze znění článku 3 však nelze vyvodit rozšíření posouzení vlivů na životní prostředí na hodnotu hmotného majetku a není to ani v souladu s cílem směrnice 85/337.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že posouzení vlivů na životní prostředí podle článku 3 uvedené směrnice musí určit, popsat a posoudit přímé a nepřímé vlivy hluku na člověka v případě užívání nemovitosti, která je dotčena takovým záměrem, jako je záměr dotčený ve věci v původním řízení. Toto posouzení naproti tomu nezahrnuje vlivy takového záměru na hodnotu hmotného majetku.

Rozsudek ze dne 24. února 2022, *Namur-Est Environnement (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))*¹⁴

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť – Vztah mezi posuzovacím a povolovacím postupem podle článku 2 směrnice 2011/92/EU a vnitrostátním postupem pro udělení výjimky z opatření na ochranu druhů stanovených směrnicí 92/43/EHS – Pojem „povolení“ – Komplexní rozhodovací proces – Povinnost provést posouzení – Věcný rozsah – Procesní fáze, ve které musí být zaručena účast veřejnosti na rozhodovacím procesu“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Conseil d'État (Státní rada, Belgie) upřesnil Soudní dvůr rozsah posouzení vlivů podle směrnice 2011/92, pokud dotčený záměr vyžaduje, aby oznamovatel získal výjimku z opatření na ochranu živočišných a rostlinných druhů stanovených ve směrnici 92/43.

Dne 4. listopadu 2008 předložila společnost Sagrex SA příslušnému valonskému orgánu žádost o jednotné povolení týkající se záměru, který počítal s obnovením provozu povrchového lomu o rozloze více než 50 hektarů nacházejícího se v lokalitě Bossimé (Belgie) a vybudováním zařízení, jakož i souvisejících úprav zejména na břehu Mázy.

Dne 1. září 2010 vyzval tento orgán společnost Sagrex, aby mu předložila plány změn a doplňující posouzení vlivů dotčeného záměru na životní prostředí.

Dne 15. dubna 2016 podala Sagrex v souvislosti s uvedeným záměrem generálnímu inspektorovi odboru přírody a lesů Valonského regionu žádost o výjimku z opatření na ochranu živočišných a rostlinných druhů stanovených belgickými právními předpisy provádějícími směrnicí 92/43. Rozhodnutím o výjimce ze dne 27. června 2016 generální

¹⁴ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách I. 4. b) „Určení procesních podmínek, za nichž se provádí posuzování vlivů“ a I. 5. a) ii). „Účast veřejnosti během rozhodovacího procesu v několika fázích“

inspektor této žádosti vyhověl za podmínky, že Sagrex provede řadu zmírňujících opatření.

O tři měsíce později předložila Sagrex příslušnému valonskému orgánu plány změn a doplňující posouzení uvedeného záměru, o něž byla požádána dne 1. září 2010. Vyhláškou ze dne 25. září 2017 však valonský ministr odpovědný za životní prostředí a územní plánování odmítl jednotné povolení požadované společností Sagrex vydat.

Sdružení Namur-Est Environnement mezitím podalo ke Conseil d'État (Státní rada) návrh na zrušení rozhodnutí generálního inspektora o výjimce ze dne 27. června 2016. Na podporu návrhu sdružení uvedlo, že rozhodnutí o výjimce představuje povolení záměru ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 2011/92, a proto mělo být předtím provedeno posouzení vlivů na životní prostředí a projednání s veřejností, které jej doprovází, k čemuž nedošlo.

V této souvislosti se Conseil d'État (Státní rada) rozhodla předložit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek týkajících se zejména povinnosti posouzení a povolení podle čl. 2 odst. 1 směrnice 2011/92 pro záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že ze všech ustanovení směrnice 2011/92 vyplývá, že rozhodnutí o povolení záměrů, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, musí být přijato na konci celého procesu posuzování uvedených záměrů. Tento rozhodovací proces, jehož výsledkem je povolení, musí vést příslušný orgán k tomu, aby plně zohlednil dopady, které záměry podléhající dvojí povinnosti, tedy posouzení a povolení, která je stanovena v čl. 2 odst. 1 směrnice 2011/92, mohou mít na životní prostředí.

Z toho plyne, že ve zvláštním případě, kdy uskutečnění záměru podléhajícího dvojí povinnosti (posouzení a povolení) předpokládá, že oznamovatel požádá o výjimku z opatření na ochranu živočišných a rostlinných druhů stanovených ustanoveními vnitrostátního práva, která zajišťují provedení směrnice 92/43, a tuto i získá, a když v důsledku toho daný záměr může mít dopady na tyto druhy, musí se posuzování uvedeného záměru týkat zejména těchto dopadů.

4. Povolovací řízení v několika fázích

a) Okamžik, kdy musí být provedeno posouzení vlivů

Rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))¹⁵

„Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Vnitrostátní opatření, kterým se uděluje povolení k těžbě bez provedení posouzení vlivů na životní prostředí – Přímý účinek směrnic – Triangulární situace“

V rozsudku Wells Soudní dvůr zejména upřesnil, kdy musí být provedeno posouzení vlivů podle směrnice 85/337, pokud povolovací řízení probíhá v několika fázích.

High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division (správní senát), Spojené království], předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve sporu mezi D. Wells a orgány Spojeného království, který se týkal obnovení provozu v lomu Conygar Quarry, určeném k těžbě stavebních materiálů a nacházejícím se v blízkosti jejího obytného domu.

Tento lom, jehož provoz byl povolen v roce 1947, nebyl v době, kdy D. Wells v roce 1984 dům koupila, již několik let v provozu. Na žádost vlastníků lomu však příslušný Mineral Planning Authority (úřad pro územní plánování v oblasti nerostných surovin, dále jen „MPA“) rozhodnutím ze dne 24. srpna 1992 zaregistroval předchozí povolení k těžbě, avšak prohlásil, že těžbu nelze legálně provádět, dokud nebude podána žádost o nové podmínky a této žádosti nebude pravomocně vyhověno.

Na základě žádosti vlastníků lomu o stanovení nových podmínek provozu uložil MPA rozhodnutím ze dne 22. prosince 1994 přísnější podmínky, než které navrhovali vlastníci. Vlastníci tedy využili svého práva podat opravný prostředek k Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions (státní tajemník pro dopravu, místní a regionální samosprávu, dále jen „státní tajemník“).

Rozhodnutím ze dne 25. června 1997 stanovil státní tajemník 54 provozních podmínek, přičemž některé body ponechal na uvážení MPA. Tyto body schválil MPA rozhodnutím ze dne 8. července 1999.

Státní tajemník ani MPA nezkoumali, zda je podle směrnice 85/337 nezbytné provést posouzení vlivů na životní prostředí.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti D. Wells požádala státního tajemníka, aby přijal vhodná opatření, a to odnětí nebo změnu povolení k provozu, aby byla napravena skutečnost, že v rámci povolovacího řízení nebylo provedeno posouzení vlivů na životní

¹⁵ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice I. 6. a) „Vertikální přímý účinek směrnic a negativní dopady na práva třetích osob“.

prostředí. Odpověď na svou žádost neobdržela, a tak podala žalobu k High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division (správní senát), Spojené království], který předložil Soudnímu dvoru několik předběžných otázek.

Soudní dvůr v této souvislosti zejména upřesnil, v kterém okamžiku takového povolovacího řízení v několika fázích, jako je řízení dotčené v této věci, musí být provedeno posouzení vlivů na životní prostředí.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že podle čl. 2 odst. 1 směrnice 85/337 musí být posuzování vlivů na životní prostředí provedeno „před vydáním povolení“. Podle prvního bodu odůvodnění uvedené směrnice je příslušný orgán rovněž povinen v rámci rozhodovacího procesu vzít v úvahu vlivy dotčeného záměru na životní prostředí „co nejdříve“.

Pokud vnitrostátní právo stanoví, že povolovací řízení probíhá v několika fázích, přičemž jednou z těchto fází je hlavní rozhodnutí a druhou prováděcí rozhodnutí, které nemůže jít nad rámec parametrů stanovených hlavním rozhodnutím, musí být vlivy, které může mít záměr na životní prostředí, určeny a posouzeny během řízení týkajícího se hlavního rozhodnutí. Pouze tehdy, kdy lze tyto vlivy identifikovat až v řízení týkajícím se prováděcího rozhodnutí, by mělo být posouzení provedeno během tohoto řízení.

b) Určení procesních podmínek, za nichž se provádí posuzování vlivů

Rozsudek ze dne 24. února 2022, *Namur-Est Environnement* (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť – Vztah mezi posuzovacím a povolovacím postupem podle článku 2 směrnice 2011/92/EU a vnitrostátním postupem pro udělení výjimky z opatření na ochranu druhů stanovených směrnicí 92/43/EHS – Pojem ‚povolení‘ – Komplexní rozhodovací proces – Povinnost provést posouzení – Věcný rozsah – Procesní fáze, ve které musí být zaručena účast veřejnosti na rozhodovacím procesu“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše¹⁶, Soudní dvůr rozhodl rovněž o prostoru pro uvážení, který mají členské státy při stanovování procesních podmínek, za nichž se provádí posuzování vlivů na životní prostředí podle směrnice 2011/92, pokud rozhodovací proces probíhá v několika fázích.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že čl. 2 odst. 2 směrnice 2011/92 výslovně stanoví, že posuzování vlivů na životní prostředí může být zahrnuto do již existujících

¹⁶ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 3. „Rozsah posuzování vlivů“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice I. 5. a) ii. „Účast veřejnosti během rozhodovacího procesu v několika fázích“

povolovacích řízení. Z toho vyplývá, že uvedené posouzení nemusí být nutně provedeno v rámci postupu zvláště vytvořeného za tímto účelem ani nemusí být nutně prováděno v rámci jediného řízení.

Členské státy tedy mají prostor pro uvážení, který jim umožňuje stanovit procesní podmínky, za kterých je posuzování vlivů na životní prostředí prováděno, a rozdělit jednotlivé s ním související pravomoci mezi několik orgánů, zejména tím, že jim přizná rozhodovací pravomoc v dané oblasti, přičemž využívání tohoto prostoru pro uvážení musí probíhat na základě požadavků zakotvených směrnici 2011/92 a zaručovat plné dodržování jí stanovených cílů. Posouzení vlivů záměru na životní prostředí musí být v každém případě úplné a musí být provedeno před přijetím rozhodnutí o povolení tohoto záměru.

Vzhledem ke zvláštnostem věci v původním řízení Soudní dvůr dále upřesnil, že v případě, kdy členský stát svěří pravomoc posoudit část vlivů záměru na životní prostředí a přijmout rozhodnutí po tomto částečném posouzení jinému orgánu, než kterému svěřuje pravomoc tento záměr povolit, musí být toto rozhodnutí nutně přijato před povolením uvedeného záměru. Částečné posouzení ani předchozí rozhodnutí nemůže předjímat celkové posouzení, které musí orgán příslušný pro povolení záměru v každém případě provést, a přijaté rozhodnutí nemůže předjímat rozhodnutí přijímané na základě uvedeného celkového posouzení.

5. Účast veřejnosti na rozhodovacím procesu a přístup k soudní ochraně

a) Účast veřejnosti na rozhodovacím procesu

i. Podmínky informování veřejnosti

Rozsudek ze dne 7. listopadu 2019, Flausch a další (C-280/18, [EU:C:2019:928](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Účast veřejnosti na rozhodovacích řízeních a přístup k soudní ochraně – Počátek běhu lhůt pro podání žaloby“

V odpovědi na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podala Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada, Řecko), Soudní dvůr upřesnil podmínky informování a účasti veřejnosti na rozhodovacím procesu v oblasti životního prostředí podle směrnice 2011/92.

Ke sporu v původním řízení došlo ohledně záměru na výstavbu turistického komplexu na řeckém ostrově Ios. V souladu s vnitrostátními právními předpisy byla v místním deníku ostrova Syros (souostroví Kyklady, Řecko), jakož i v kancelářích správního orgánu regionu Jižní Egejské ostrovy na tomto ostrově, který se nachází 55 námořních mil od

ostrovu Ios a s nímž není provozováno každodenní spojení, zveřejněna výzva pro všechny dotčené osoby, aby se zúčastnily posouzení vlivů tohoto záměru na životní prostředí.

O rok později přijali ministři životního prostředí, energetiky a cestovního ruchu rozhodnutí o schválení záměru na výstavbu turistického komplexu. Toto rozhodnutí bylo zveřejněno na vládním portálu *Diavgeia* a na internetových stránkách ministerstva životního prostředí.

Několik vlastníků nemovitostí na ostrově Ios a tři sdružení na ochranu životního prostředí podali více než 18 měsíců po přijetí tohoto rozhodnutí o schválení žalobu na jeho neplatnost. Tvrdili, že se o tomto rozhodnutí dozvěděli až po zahájení prací týkajících se úpravy lokality.

V tomto ohledu předkládající soud připomněl, že v souladu s vnitrostátní právní úpravou provádějící směrnici 2011/92 je až do doby zavedení elektronického registru životního prostředí účast veřejnosti vyžadovaná touto směrnicí zahájena oznámením v sídle příslušného regionu a zveřejněním informací o záměru v místním tisku a výzvou pro všechny dotčené osoby, aby se seznámily s posouzením vlivů na životní prostředí a vyjádřily se k němu.

Řecká právní úprava rovněž stanoví lhůtu 60 dnů pro podání žaloby na neplatnost takových rozhodnutí, jako je rozhodnutí o povolení turistického komplexu na ostrově Ios, která začíná běžet ode dne zveřejnění tohoto rozhodnutí na internetu.

S ohledem na výše uvedené se předkládající soud rozhodl předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky, zda proces účasti veřejnosti, který předcházel přijetí napadeného rozhodnutí, splňuje požadavky směrnice 2011/92 a zda lhůta pro podání žaloby na neplatnost tohoto rozhodnutí může začít běžet ode dne jeho zveřejnění na internetových stránkách.

Soudní dvůr v rozsudku nejprve konstatoval, že směrnice 2011/92 vyhrazuje členským státům, aby stanovily podrobné podmínky informování a účasti dotčené veřejnosti na rozhodovacích řízeních v oblasti životního prostředí, avšak za podmínky, že tyto podmínky nejsou méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity).

Pokud jde o zásadu efektivity, Soudní dvůr připomněl, že příslušné orgány se musí ujistit, že použité informační kanály jsou vhodné k dosažení dotčených občanů, aby jim byla poskytnuta přiměřená možnost být informováni o plánovaných činnostech, rozhodovacích řízeních a o jejich možnostech účasti v raném stadiu řízení.

V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že vyvěšení v prostorách regionálního správního sídla nacházejícího se na ostrově Syros, byť doprovázené zveřejněním v místním deníku tohoto ostrova, nepřispělo podle všeho odpovídajícím způsobem k informování dotčené

veřejnosti o stavebním projektu, který měl být realizován na jiném ostrově vzdáleném 55 námořních mil.

Soudní dvůr dále poznamenal, že podmínky přístupu k dokumentaci v rámci procesu účasti veřejnosti musí umožňovat dotčené veřejnosti účinně vykonat její práva, což znamená, že uvedená dokumentace musí být snadno dostupná. Předkládajícímu soudu přísluší, aby určil, zda takové požadavky byly ve věci v původním řízení dodrženy, přičemž musí zohlednit zejména úsilí, které musela dotčená veřejnost vynaložit na přeplutí z ostrova Ios na ostrov Syros, jakož i možnosti, které měly příslušné orgány, aby za cenu přiměřeného úsilí umožnily zpřístupnění dokumentace na ostrově Ios.

Soudní dvůr měl za to, že směrnice 2011/92 brání vnitrostátní právní úpravě, která vede k tomu, že se vůči příslušníkům dotčené veřejnosti pro podání žaloby uplatní lhůta, která začíná běžet od oznámení o povolení záměru na internetu, pokud neměli předem odpovídající možnost se informovat o povolovacím řízení podle požadavků této směrnice.

ii. Účast veřejnosti během rozhodovacího procesu v několika fázích

Rozsudek ze dne 24. února 2022, *Namur-Est Environnement* (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť – Vztah mezi posuzovacím a povolovacím postupem podle článku 2 směrnice 2011/92/EU a vnitrostátním postupem pro udělení výjimky z opatření na ochranu druhů stanovených směrnicí 92/43/EHS – Pojem ‚povolení‘ – Komplexní rozhodovací proces – Povinnost provést posouzení – Věcný rozsah – Procesní fáze, ve které musí být zaručena účast veřejnosti na rozhodovacím procesu“

V této věci, jejíž skutkový rámec byl uveden výše¹⁷, položil předkládající soud Soudnímu dvoru rovněž otázku ohledně účasti veřejnosti podle směrnice 2011/92 na komplexním rozhodovacím procesu, který se vyznačuje tím, že určitý orgán má v předběžné nebo střední fázi takového rozhodovacího procesu posoudit pouze část vlivů dotčeného záměru na životní prostředí.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že články 6 a 8 směrnice 2011/92 ukládají členským státům přijmout opatření nezbytná k tomu, aby v rámci postupu posuzování a povolování záměrů podléhajících této směrnici zajistily účast veřejnosti splňující soubor určitých požadavků. V tomto ohledu uvedené články vyžadují, aby účast veřejnosti na rozhodovacím procesu probíhala v počáteční fázi, aby byla účinná a aby

¹⁷ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 3. „Rozsah posuzování vlivů“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice I. 4. b) „Určení procesních podmínek, za nichž se provádí posuzování vlivů“.

příslušný orgán při rozhodování o povolení či nepovolení daného záměru zohlednil výsledky této účasti.

Tyto jednotlivé požadavky se přitom mohou jevit jako obtížně sladitelné v rámci komplexního rozhodovacího procesu, zejména v případě, kdy určitý orgán má v předběžné nebo střední fázi posoudit pouze část vlivů dotčeného záměru na životní prostředí.

Soudní dvůr tedy konstatoval, že v takovém případě požadavek na ranou účast veřejnosti na rozhodovacím procesu musí být vykládán a uplatňován způsobem, který je v souladu se stejně důležitým požadavkem na její účinnou účast na tomto procesu.

Z toho vyplývá, že v rámci takového komplexního rozhodovacího procesu, jaký popsal předkládající soud, požadavek na včasnou účast veřejnosti na rozhodovacím procesu stanovený v článku 6 směrnice 2011/92 nevyžaduje, aby přijetí předběžného rozhodnutí o části vlivů dotčeného záměru na životní prostředí předcházela taková účast pod podmínkou, že účast bude účinně zaručena během řízení. Tento požadavek efektivity znamená zaprvé, že účast proběhne před přijetím rozhodnutí, které má přijmout orgán příslušný k povolení tohoto záměru, zadruhé že umožní veřejnosti vyjádřit se užitečným a úplným způsobem ke všem vlivům uvedeného záměru na životní prostředí a zatřetí že orgán příslušný k povolení takového záměru může tuto účast plně zohlednit.

b) Přístup k právní ochraně

i. Povinnosti členských států

Rozsudek ze dne 15. října 2015, Komise v. Německo (C-137/14, [EU:C:2015:683](#))

„Nesplnění povinnosti státem – Směrnice 2011/92/EU – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Článek 11 – Směrnice 2010/75/EU – Průmyslové emise (integrováná prevence a omezování znečištění) – Článek 25 – Přístup k právní ochraně – Neslučitelná vnitrostátní procesněprávní úprava“

V roce 2014 podala Evropská komise proti Německu žalobu pro nesplnění povinnosti zejména z důvodu, že nespĺnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 11 směrnice 2011/92¹⁸.

Podle prvního odstavce tohoto ustanovení členské státy zajistí, aby v souladu s příslušnými předpisy vnitrostátního práva příslušníci dotčené veřejnosti, kteří mají dostatečný zájem nebo namítají porušování práva v případech, kdy to správní řád členského státu požaduje jako podmínku, měli možnost dosáhnout přezkoumání

¹⁸ V této žalobě pro nesplnění povinnosti Komise uplatnila i porušení článku 25 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrováná prevence a omezování znečištění) (Úř. věst. 2010, L 334, s. 17).

soudem nebo jiným nezávislým a nestranným orgánem zřízeným zákonem a mohli napadat hmotnou nebo procesní zákonnost jakýchkoli rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti podléhajících ustanovením o účasti veřejnosti obsaženým ve směrnici 2011/92.

V této souvislosti Komise Německu mimo jiné vytkla, že nespĺnilo povinnosti vyplývající z tohoto ustanovení tím, že omezilo:

- 1) situace, ve kterých lze podat návrh na zrušení správního rozhodnutí, na něž se vztahuje směrnice 2011/92, z důvodu procesních vad, a
- 2) aktivní legitimaci a rozsah soudního přezkumu na námitky, které již byly vzneseny během správního řízení.

Soudní dvůr těmto námitkám vyhověl a uvedl zaprvé, že článek 11 směrnice 2011/92 brání tomu, aby členské státy omezily působnost ustanovení, jimiž se provádí tento článek, na případ, kdy je zákonnost rozhodnutí napadena z důvodu neprovedení posouzení vlivu na životní prostředí, aniž ji rozšířily i na případy, kdy takové posouzení sice provedeno bylo, avšak na základě vadného postupu.

Německo nespĺnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z tohoto článku, rovněž tím, že omezilo možnost zrušení rozhodnutí z důvodu procesní vady na neprovedení posouzení nebo na neprovedení předběžného posouzení vlivů na životní prostředí a na případy, kdy žalobce prokáže, že procesní vada vykazuje příčinnou souvislost s výsledkem rozhodnutí. Takové omezení totiž nadměrně ztěžuje výkon práva podat opravný prostředek zakotveného v článku 11 směrnice 2011/92 a je v rozporu s cílem této směrnice, kterým je nabídnout příslušníkům dotčené veřejnosti široký přístup k právní ochraně.

Soudní dvůr zadruhé konstatoval, že článek 11 směrnice 2011/92 brání tomu, aby na základě vnitrostátního ustanovení byla omezena aktivní legitimace a rozsah soudního přezkumu na námitky, které již byly vzneseny ve stanovené lhůtě v průběhu správního řízení vedoucího k přijetí rozhodnutí, které je předmětem žaloby.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že čl. 11 odst. 4 směrnice 2011/92 sice nevylučuje, aby žalobě k soudu předcházelo podání opravného prostředku ke správnímu orgánu, a nebrání tomu, aby vnitrostátní právo stanovilo povinnost žalobce vyčerpat všechny správní prostředky před tím, než lze podat žalobu k soudu, uvedená ustanovení unijního práva nicméně nedovoluje omezit důvody, které může žalobce vznést na podporu soudní žaloby.

Mimoto takové omezení žalobce, pokud jde o povahu důvodů, které může vznést před soudem pověřeným přezkumem zákonnosti správního rozhodnutí, které se jej týká, nelze odůvodnit úvahami vycházejícími z dodržování zásady právní jistoty. Není totiž prokázáno, že by úplný soudní přezkum opodstatněnosti uvedeného rozhodnutí byl v rozporu s touto zásadou.

Kromě toho, pokud jde o efektivitu správního řízení, ačkoli vznesení důvodu poprvé až v rámci žaloby podané k soudu může v určitých případech narušit řádný průběh řízení,

samotným cílem článku 11 směrnice 2011/92 je nejen zaručit právnímu subjektu nejširší možný přístup k soudnímu přezkumu, ale rovněž umožnit, aby se přezkum týkal hmotněprávní i procesní legality napadeného rozhodnutí v plném rozsahu.

V této souvislosti Soudní dvůr zdůraznil, že vnitrostátní zákonodárce může nicméně stanovit zvláštní procesní pravidla, jako například nepřipustnost argumentu vzneseného účelově či nikoli v dobré víře, která představují vhodné mechanismy zaručení efektivity soudního řízení.

ii. Přípustnost opravných prostředků podaných jednotlivci

Rozsudek ze dne 16. dubna 2015, Gruber (C-570/13, [EU:C:2015:231](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Výstavba obchodního centra – Závazný účinek správního rozhodnutí neprovést posouzení vlivů – Neúčast veřejnosti“

Soudní dvůr, kterému Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, konstatoval, že směrnice 2011/92 brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž sousedé dotčení projektem výstavby a provozu obchodního centra nemohou ani vznést námitky proti rozhodnutí, že tento záměr nemusí být předmětem posouzení vlivů na životní prostředí, ani namítat proti povolení záměru, že měl podléhat takovému posouzení.

V únoru 2012 vydal Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten (nezávislý správní senát pro spolkovou zemi Korutansko, Rakousko) povolení k výstavbě a provozu obchodního centra v Klagenfurtu am Wörthersee (Rakousko) na pozemku sousedícím s nemovitostí K. Gruber. Podle rozhodnutí vlády spolkové země Korutansko ze dne 21. července 2010 tomuto povolení nepředcházelo posouzení vlivů na životní prostředí.

Karoline Gruber podala k Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud) žalobu, kterou se domáhala zrušení rozhodnutí o povolení, odůvodněnou zejména tím, že toto povolení mělo být podmíněno posouzením vlivů na životní prostředí. Na podporu této žaloby se dovolávala protiprávnosti rozhodnutí vlády spolkové země Korutansko, v němž tato vláda dospěla k závěru, že dotčený záměr nemusí být předmětem posouzení vlivů na životní prostředí.

V tomto ohledu Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud) uvedl, že podle rakouské právní úpravy nemají sousedé, jako je K. Gruber, ani možnost podat opravný prostředek přímo proti rozhodnutí o určení nezbytnosti provést posouzení vlivů dotčeného projektu výstavby a provozu na životní prostředí, ani nejsou aktivně legitimováni napadnout toto rozhodnutí v rámci případného opravného prostředku proti rozhodnutí o povolení tohoto záměru.

Za těchto okolností se tento soud rozhodl předložit Soudnímu dvoru otázku, zda je taková vnitrostátní právní úprava v souladu se směrnicí 2011/92.

V tomto ohledu Soudní dvůr zaprvé připomněl, že podle čl. 11 odst. 1 této směrnice členské státy zajistí, aby v souladu s příslušnými předpisy vnitrostátního práva příslušníci „dotčené veřejnosti“ ve smyslu čl. 1 odst. 2, kteří mají „dostatečný zájem“ nebo namítají porušování práva v případech, kdy to správní řád členského státu požaduje jako podmínku, měli možnost dosáhnout přezkoumání a mohli napadat hmotnou nebo procesní zákonnost rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti podléhajících ustanovením směrnice 2011/92.

Soudní dvůr dále uvedl, že i když členské státy disponují širokým rozhodovacím prostorem pro určení toho, co představuje „dostatečný zájem“ nebo „porušování práva“, uvedený prostor pro uvážení je omezen dosažením cíle, kterým je poskytnout dotčené veřejnosti široký přístup k právní ochraně. I když je v této souvislosti přípustné, aby vnitrostátní zákonodárce omezil mimo jiné práva, jejichž porušení může jednotlivec uplatňovat proti některému z rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti, na něž se vztahuje článek 11 směrnice 2011/92, pouze na veřejná subjektivní práva, ustanovení tohoto článku týkající se práva příslušníků veřejnosti dotčené rozhodnutími, akty nebo nečinností spadajícími do rozsahu působnosti této směrnice podat žalobu, nelze vykládat restriktivně.

Z toho vyplývá, že taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která zbavuje velké množství jednotlivců, mimo jiné také sousedy, kteří by případně mohli splňovat podmínky stanovené v čl. 11 odst. 1 směrnice 2011/92, práva podat opravný prostředek proti rozhodnutím o určení nezbytnosti provést posouzení vlivů záměru na životní prostředí, je neslučitelná s touto směrnicí.

iii. Přípustnost opravných prostředků podaných sdruženími na ochranu životního prostředí

Rozsudek ze dne 15. října 2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsörening (C-263/08, EU:C:2009:631)

„Směrnice 85/337/EHS – Účast veřejnosti na rozhodování v oblasti životního prostředí – Právo podat opravný prostředek proti povolení záměrů, které mohou mít významný vliv na životní prostředí“

V rozsudku Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsörening Soudní dvůr konstatoval, že článek 10a směrnice 85/337¹⁹ brání vnitrostátní právní úpravě, která vyhrazuje právo podat opravný prostředek proti rozhodnutím o činnostech, které spadají do rozsahu

¹⁹ Ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

působnosti této směrnice, pouze sdružením na ochranu životního prostředí, která mají alespoň 2 000 členů.

Ve věci v původním řízení uzavřelo město Stockholm (Švédsko) smlouvu o výstavbě tunelu v délce asi 1 km ve skále za účelem zapustit do něj elektrické vedení vysokého napětí, které bylo v té době vedeno nad zemí.

Na základě posouzení vlivů na životní prostředí provedeného pro tento záměr dospěl krajský úřad ve Stockholmu k závěru, že tento záměr může mít významný vliv na životní prostředí.

Příslušný orgán přesto vydal povolení k realizaci prací a sdružení na ochranu životního prostředí podalo proti tomuto rozhodnutí o povolení odvolání. Toto odvolání však bylo prohlášeno za nepřípustné z důvodu, že sdružení, které jej podalo, nesplňovalo podmínku stanovenou vnitrostátní právní úpravou, a sice nemělo alespoň 2 000 členů.

Högsta domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko) rozhodl v řízení o dovolání proti tomuto rozhodnutí o nepřípustnosti, že předloží několik předběžných otázek Soudnímu dvoru, mimo jiné otázku, zda směrnice 85/337 umožňuje členským státům stanovit, že menší sdružení na ochranu životního prostředí nemají právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí o činnosti spadající do působnosti této směrnice.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že ze směrnice 85/337 vyplývá, že rozlišuje veřejnost dotčenou jednou z činností, které obecně spadají do její působnosti, a v rámci této dotčené veřejnosti podkategorii fyzických nebo právnických osob, kterým musí být vzhledem k jejich zvláštnímu postavení ve vztahu k dotčené činnosti na základě článku 10a uvedené směrnice přiznáno právo napadnout rozhodnutí, které tuto činnost povoluje.

I když platí, že podle posledně uvedeného článku mohou vnitrostátní zákonodárci určit podmínky, které mohou být požadovány k tomu, aby nevládní organizace podporující ochranu životního prostředí jakožto sdružení mohla mít právo dosáhnout přezkum, musí vnitrostátní pravidla takto stanovená jednak zajistit „široký přístup k právní ochraně“, a jednak zajistit ustanovením směrnice 85/337 týkajícím se práva dosáhnout přezkoumání soudem jejich užitečný účinek. Nesmí tedy hrozit, že tyto vnitrostátní pravidla zbaví plné účinnosti ustanovení unijního práva, která stanoví, že ti, kdo mají dostatečný zájem napadnout záměr, a ti, do jejichž práva je zasaženo, mezi něž patří sdružení na ochranu životního prostředí, musí mít možnost aktivní legitimace v řízeních před příslušnými soudy.

Soudní dvůr uvedl, že švédská vláda uznala, že pouze dvě sdružení na ochranu životního prostředí mají alespoň 2 000 členů, a dospěl tedy k závěru, že článek 10a směrnice 85/337 brání ustanovení švédských právních předpisů, které vyhrazuje právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí o činnosti, která spadá do rozsahu působnosti této směrnice, pouze sdružením na ochranu životního prostředí, která mají alespoň 2 000 členů.

Rozsudek ze dne 12. května 2011 Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen (C-115/09, [EU:C:2011:289](#))

„Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivu na životní prostředí – Aarhuská úmluva – Směrnice 2003/35/ES – Přístup k právní ochraně – Nevládní organizace na ochranu životního prostředí“

Soudní dvůr v řízení o předběžné otázce upřesnil rozsah práva sdružení na ochranu životního prostředí podat opravný prostředek podle směrnice 85/337²⁰.

Předmětem věci v původním řízení je projekt výstavby a provozu uhelné elektrárny v Lünenu (Německo), který byl předmětem posouzení vlivů na životní prostředí. V rámci tohoto řízení vydal příslušný orgán předběžné stanovisko a dílčí povolení záměru, v nichž konstatoval, že ve vztahu k záměru neexistují žádné právní výhrady.

V červnu 2008 podala nevládní organizace podporující ochranu životního prostředí nazvaná Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV (Spolek na ochranu životního prostředí a přírody, Zemský svaz Severní Porýní-Vestfálsko, dále jen „BUND“) k Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Vrchní správní soud spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko, Německo) žalobu, kterou se domáhala zrušení předběžného stanoviska a dílčího povolení dotčeného záměru. Žalobkyně uplatnila zejména porušení ustanovení, kterými byla provedena směrnice 92/43.

Podle tohoto soudu nebyla BUND k podání žaloby na neplatnost oprávněna, jelikož nenamítala porušení subjektivních práv, které je v německém právu požadováno pro aktivní legitimaci. Uvedený soud si však kladl otázku, zda samotný německý požadavek, podle něhož nevládní organizace na ochranu životního prostředí musí uplatnit takové porušení práva, je slučitelný s unijním právem, konkrétně s článkem 10a směrnice 85/337.

V odpovědi na tyto otázky Soudní dvůr připomněl, že čl. 10a první pododstavec směrnice 85/337 stanoví, že musí být možné napadnout žalobou „hmotnou nebo procesní zákonnost“ rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti, které spadají do působnosti ustanovení této směrnice a týkají se účasti veřejnosti, aniž to jakkoli omezí důvody, jež mohou být na podporu takové žaloby uplatňovány.

Ohledně podmínek přípustnosti žalob toto ustanovení stanoví dva předpoklady: přípustnost žaloby může být podřízena „dostatečnému zájmu“ nebo tomu, že žalobce uplatňuje „porušování práv“, podle toho, kterou z těchto podmínek vnitrostátní právní úprava zvolí. Článek 10a třetí pododstavec první věta směrnice 85/337 dále stanoví, že členské státy jsou povinny určit, co představuje porušování práva, v souladu s cílem poskytnout zúčastněné veřejnosti „široký přístup k právní ochraně“.

²⁰ Ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

Ohledně žalob podaných sdruženími na ochranu životního prostředí čl. 10a třetí pododstavec druhá a třetí věta směrnice 85/337 dodává, že za tímto účelem musí být tato sdružení považována za sdružení, jež mají buď dostatečný právní zájem, nebo práva, u nichž může docházet k porušení, podle toho, kterou z těchto podmínek přípustnosti vnitrostátní právní úprava zvolí.

S ohledem na tento právní rámec Soudní dvůr uvedl, že i když je přípustné, aby vnitrostátní zákonodárce omezil práva, jejichž porušení může být uplatňováno jednotlivcem uplatnit v rámci žaloby proti jednomu z rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti, na něž se vztahuje článek 10a směrnice 85/337, pouze na veřejná subjektivní práva, nemůže být takové omezení samo o sobě použito na sdružení na ochranu životního prostředí, jelikož by tím došlo k porušení cílů článku 10a třetího pododstavce poslední věty směrnice 85/337.

Pokud tedy platí, jak vyplývá z tohoto ustanovení, že tato sdružení musí mít možnost uplatňovat stejná práva jako jednotlivci, bylo by v rozporu s cílem zajistit dotčené veřejnosti široký přístup k právní ochraně i se zásadou efektivity, kdyby uvedená sdružení nemohla uplatňovat i porušení norem vyplývajících z unijního práva v oblasti životního prostředí pouze z toho důvodu, že chrání obecné zájmy. Jak totiž ukazuje spor v původním řízení, zbavilo by je to do značné míry možnosti kontrolovat dodržování norem vyplývajících z tohoto práva, jež jsou nejčastěji zaměřeny na obecný zájem, a nikoli na pouhou ochranu zájmů jednotlivců jako takových.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že článek 10a směrnice 85/337 brání právní úpravě, která nevládním organizacím podporujícím ochranu životního prostředí uvedeným v čl. 1 odst. 2 této směrnice nepřiznává možnost uplatňovat před soudem v rámci žaloby proti rozhodnutí o povolení záměrů, jež „mohou mít významný vliv na životní prostředí“ ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice 85/337, porušení pravidla vyplývajícího z unijního práva, jehož cílem je ochrana životního prostředí, z toho důvodu, že toto pravidlo chrání pouze obecné zájmy, a nikoli zájmy jednotlivců.

iv. Požadavek, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné

a. Rozsah

Rozsudek ze dne 15. března 2018, North East Pylon Pressure Campaign a Sheehy (C-470/16, [EU:C:2018:185](#))

„Řízení o předběžné otázce – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Právo příslušníků dotčené veřejnosti dosáhnout přezkoumání – Předčasně podaná žádost – Pojmy ‚nepřiměřeně nákladné‘ a ‚[rozhodnutí, akty nebo nečinnost podléhající ustanovením o účasti veřejnosti obsaženým v této směrnici]‘ – Použitelnost Aarhuské úmluvy“

Soudní dvůr, kterému byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjádřil k rozsahu požadavku, že soudní řízení v oblasti životního prostředí „nesmí být nepřiměřeně nákladné“, jak je zakotveno ve směrnici 2011/92 a Aarhuské úmluvě²¹.

V roce 2015 požádala společnost EirGrid plc, veřejný provozovatel elektrické přenosové soustavy v Irsku, o povolení k instalaci přibližně 300 nosných sloupů na vysokonapěťové kabely za účelem propojení sítí Irska a Severního Irska a zajištění spolehlivosti dodávek elektřiny na ostrově. Na základě formální žádosti o vydání územního povolení a po předložení zprávy o posouzení vlivů na životní prostředí nařídil An Bord Pleanála, irský odvolací orgán ve věcech územního plánování, jednání na 7. března 2016.

Dne 4. března 2016 podali vlastníci nemovitosti a nátlaková skupina žádost o připuštění opravného prostředku, aby napadli povolení řízení. High Court (Vrchní soud, Irsko) však rozhodl tak, že opravný prostředek nepřipustil, protože byl předčasný.

V rámci řízení o určení výše náhrady nákladů je předmětem sporu mezi účastníky řízení náhrada nákladů řízení souvisejících s řízením o připuštění opravného prostředku, jejichž výše přesahuje 500 000 eur. V tomto rámci se High Court (Vrchní soud) rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda je irské právo slučitelné s ustanoveními směrnice 2011/92 a Aarhuské úmluvy, která vyžadují, aby některá soudní řízení nebyla nepřiměřeně nákladná.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že požadavek, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, stanovený v čl. 11 odst. 4 směrnice 2011/92, se týká veškerých finančních nákladů vzniklých účastí na soudním řízení. Z toho vyplývá, že tento požadavek musí být vykládán v tom smyslu, že se použije na takové řízení před soudem členského státu, jako je řízení ve věci v původním řízení, v jehož rámci se určuje, zda může být v průběhu řízení o vydání územního povolení připuštěn opravný prostředek, a to tím spíše, když tento členský stát nestanovil, v jaké fázi může být opravný prostředek podán.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že v případě, kdy navrhovatel uplatňuje důvody vycházející z porušení pravidel o účasti veřejnosti na rozhodovacím procesu v oblasti životního prostředí zároveň s důvody vycházejícími z porušení jiných pravidel, použije se požadavek, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, pouze na náklady vztahující se k té části opravného prostředku, která je založena na porušení pravidel o účasti veřejnosti. V takovém případě přísluší vnitrostátnímu soudu, aby *ex aequo et bono* a v souladu s použitelnými vnitrostátními procesními pravidly rozlišil náklady související s každým z obou typů argumentace s cílem zajistit, aby se požadavek zákazu nepřiměřených nákladů vztahoval na část opravného prostředku vycházející z pravidel o účasti veřejnosti.

²¹ Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, podepsaná v Aarhusu dne 25. června 1998 a přijatá jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 (Úř. věst. 2005, L 124, s. 1; dále jen „Aarhuská úmluva“).

V této souvislosti Soudní dvůr uvedl, že čl. 9 odst. 3 a 4 Aarhuské úmluvy musí být vykládán v tom smyslu, že týž požadavek se vztahuje na tu část opravného prostředku, na kterou by se nevztahovala směrnice 2011/92, pokud se navrhovatel v rámci tohoto prostředku snaží zajistit dodržení vnitrostátního práva životního prostředí. Tato ustanovení sice nemají přímý účinek, avšak vnitrostátnímu soudu přísluší vykládat vnitrostátní procesní právo v nejvyšší možné míře v souladu s nimi.

Soudní dvůr zdůraznil, že se členský stát nemůže odchýlit od požadavku uloženého Aarhuskou úmluvou a směrnicí 2011/92, pokud je opravný prostředek podán neuvážlivě či je šikanózní nebo pokud mezi údajným porušením vnitrostátního práva v oblasti životního prostředí a škodou na životním prostředí neexistuje žádná souvislost. Je však možné, aby vnitrostátní soud vzal v úvahu takové faktory, jako jsou zejména rozumná šance na úspěch opravného prostředku nebo jeho neuvážlivý či šikanózní charakter, za předpokladu, že výše nákladů uložených navrhovateli není nepřiměřeně vysoká.

b. Kritéria pro posouzení

Rozsudek ze dne 11. dubna 2013, *Edwards a Pallikaropoulos* (C-260/11, [EU:C:2013:221](#))

„Životní prostředí – Aarhuská úmluva – Směrnice 85/337/EHS – Směrnice 2003/35/ES – Článek 10a – Směrnice 96/61/ES – Článek 15a – Přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí – Pojem „přiměřené náklady“ soudních řízení“

V odpovědi na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Supreme Court of the United Kingdom (Nejvyšší soud Spojeného království), Soudní dvůr upřesnil kritéria pro posouzení požadavku, že řízení ve věcech životního prostředí „nesmí být nepřiměřeně nákladné“, jak je stanoven v čl. 10a pátém pododstavci směrnice 85/337²² a v čl. 15a pátém pododstavci směrnice 96/61²³.

Poté, co předkládající soud zamítl kasační opravný prostředek podaný v rámci řízení ve věcech životního prostředí, položil Soudnímu dvoru otázku, jakým způsobem má v projednávaném případě uplatnit výše uvedený požadavek, že řízení „nesmí být nepřiměřeně nákladné“ s ohledem na značná rizika, pokud jde o náklady, kterým byl navrhovatel v řízení o kasačním opravném prostředku vystaven na základě použitelné vnitrostátní právní úpravy.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že požadavek stanovený v čl. 10a pátém pododstavci směrnice 85/337 a v čl. 15a pátém pododstavci směrnice 96/61, podle kterého nesmí být náklady soudního řízení nepřiměřené, znamená, že dotčeným osobám nesmí být

²² Ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/72, s. 466).

²³ Směrnice Rady 96/61/ES ze dne 24. září 1996 o integrované prevenci a omezení znečištění (Úř. věst. 1996, L 257, s. 26; Zvl. vyd. 15/03, s. 80), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

bráněno zahájit soudní řízení spadající do působnosti těchto článků ani pokračovat v účasti na takovém řízení z důvodu finanční zátěže, která by z toho mohla vyplývat. Pokud má vnitrostátní soud rozhodnout o uložení nákladů řízení jednotlivci, který jako žalobce neměl úspěch ve sporu v oblasti životního prostředí, nebo obecně, pokud, jak tomu může být v případě soudů Spojeného království, má v dřívější fázi řízení zaujmout stanovisko k případnému omezení nákladů řízení, které lze uložit navrhovateli, jenž neměl ve věci úspěch, musí se ujistit, že tento požadavek bude dodržen, a přitom musí zohlednit jak zájem osoby, která chce hájit svá práva, tak obecný zájem na ochraně životního prostředí.

V rámci tohoto posouzení nemůže vnitrostátní soud své rozhodnutí zakládat pouze na hospodářské situaci dotčené osoby, ale musí rovněž provést objektivní analýzu výše nákladů řízení. Náklady řízení tak nemohou přesáhnout finanční možnosti dotčené osoby a v každém případě se nesmí jevit ani jako objektivně nepřiměřené. Kromě toho může zohlednit situaci dotčených účastníků řízení, rozumné vyhlídky žadatele na úspěch, závažnost zájmů dotčených ve sporu pro žadatele a pro ochranu životního prostředí, složitost použitelného práva a řízení, případnou neuváženost návrhu v různých stádiích řízení, jakož i existenci vnitrostátního systému právní pomoci nebo režimu ochrany v oblasti nákladů řízení.

Naproti tomu okolnost, že dotčená osoba nebyla v praxi odrazena, aby uplatnila svůj nárok, sama o sobě nestačí pro konstatování, že řízení pro ni není nepřiměřeně nákladné ve smyslu směrnice 85/337 a směrnice 96/61.

Požadavek, že soudní řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, nemůže vnitrostátní soud posuzovat odlišně podle toho, zda rozhoduje v prvním stupni, o odvolání nebo o dalším opravném prostředku.

6. Přímý účinek a konformní výklad

a) Vertikální přímý účinek směrnic a negativní dopady na práva třetích osob

Rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))

„Směrnice 85/337/EHS – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Vnitrostátní opatření, kterým se uděluje povolení k těžbě bez provedení posouzení vlivů na životní prostředí – Přímý účinek směrnic – Trojúhelníková situace“

V této věci, jejíž skutkový rámec byl uveden výše²⁴, měl Soudní dvůr rovněž rozhodnout, zda se za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, může

²⁴ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 4. a) „Okamžik, kdy musí být provedeno posouzení vlivů“.

jednotlivec, jako je D. Wells, případně dovolávat článku 2 odst. 1 směrnice 85/337 ve spojení s jejím čl. 1 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 proti orgánům Spojeného království.

Podle čl. 2 odst. 1 směrnice 85/337 členské státy přijmou všechna opatření nezbytná k zajištění, aby před vydáním povolení podléhaly záměry, které mohou mít významný vliv na životní prostředí mimo jiné v důsledku své povahy, rozsahu nebo umístění, požadavku získat povolení a posouzení z hlediska jejich vlivů. Tyto záměry jsou vymezeny v článku 4 této směrnice.

V této souvislosti vláda Spojeného království tvrdila, že přiznat jednotlivci, jako je D. Wells, právo dovolávat se tohoto ustanovení vůči orgánům ve věci, jako je věc v původním řízení, by představovalo obrácený přímý účinek, kdy by Spojené království bylo přímo povinno zbavit soukromé vlastníky lomu Conygar Quarry jejich práv.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že zásada právní jistoty brání tomu, aby směrnice ukládaly povinnosti jednotlivcům. Ve vztahu k posledně uvedeným mohou ustanovení směrnice zakládat pouze práva. Jednotlivec se nemůže dovolávat směrnice proti členskému státu, pokud se jedná o povinnost státu, která je přímo spojena se splněním jiné povinnosti, jež přísluší na základě této směrnice třetí osobě.

Naproti tomu samotné negativní dopady na práva třetích osob, i když jsou tyto dopady nepochybné, nejsou důvodem pro to, aby bylo jednotlivci bráněno dovolávat se ustanovení směrnice proti dotčenému členskému státu.

Soudní dvůr konstatoval, že pokud jde o věc v původním řízení, povinnost Spojeného království zajistit, aby příslušné orgány provedly posouzení vlivů provozu lomu Conygar Quarry na životní prostředí, nesouvisí přímo se splněním povinnosti, která podle směrnice 85/337 náleží vlastníkům tohoto lomu. Je pravda, že okolnost, že těžba musí být zastavena až do okamžiku, kdy jsou k dispozici výsledky tohoto posouzení, je důsledkem opožděného splnění povinnosti uvedeným státem. Takový důsledek však nelze označit za „obrácený přímý účinek“ ustanovení uvedené směrnice ve vztahu k těmto vlastníkům.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že jednotlivec, jako je D. Wells, se může případně dovolávat čl. 2 odst. 1 směrnice 85/337 ve spojení s jejím čl. 1 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 proti orgánům Spojeného království.

b) Konformní výklad vnitrostátního práva

Rozsudek ze dne 17. října 2018, Klohn (C-167/17, [EU:C:2018:833](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí – Právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí o vydání povolení – Požadavek, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné – Pojem – Časová působnost – Přímý účinek – Dopad na vnitrostátní rozhodnutí o vyměření výše náhrady nákladů řízení, které se stalo konečným“

V řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko), Soudní dvůr připomněl, že ačkoli pravidlo, že soudní řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, jak je uvedeno v čl. 10a pátém pododstavci směrnice 85/337²⁵, nemá přímý účinek, musí vnitrostátní soudy zajistit v co největším možném rozsahu konformní výklad vnitrostátního práva s tímto ustanovením.

V průběhu roku 2004 vydala An Bord Pleanála (národní rada územního plánování, Irsko) (dále jen „rada“) povolení k výstavbě kontrolní stanice pro uhynulá zvířata z celého Irska v Achonry, v County Sligo (hrabství Sligo, Irsko).

Volkmar Klohn, vlastník farmy nacházející se v blízkosti uvedeného zařízení, podal proti tomuto stavebnímu povolení žalobu k soudu, která byla rozsudkem High Court (Vrchní soud) ze dne 23. dubna 2008 zamítnuta. Dne 6. května téhož roku tento soud uložil V. Klohnovi náhradu nákladů řízení vynaložených radou.

V rozhodnutí ze dne 24. června 2010 vyčíslil *Taxing Master u* High Court (Vrchní soud) náklady, které měl V. Klohn radě uhradit, na přibližně 86 000 eur. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno rozhodnutím High Court (Vrchní soud), proti němuž podal V. Klohn odvolání k Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko).

S ohledem na výši dotčených nákladů řízení se Supreme Court (Nejvyšší soud) rozhodl předložit Soudnímu dvoru otázky,

- zda má pravidlo, podle kterého řízení nesmí být „nepřiměřeně nákladné“, jak je stanoveno v čl. 10a pátém pododstavci směrnice 85/337, přímý účinek, nebo zda existuje v tomto ohledu povinnost konformního výkladu a
- zda musí *Taxing Master* nebo vnitrostátní soud, k němuž byl podán opravný prostředek proti jeho rozhodnutí, použít uvedené pravidlo, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, i když rozhodnutí o náhradě nákladů řízení nabylo právní moci.

Soudní dvůr poté, co uvedl, že otázka přímého účinku pravidla, že řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné, vyvstává ve sporu v původním řízení, jelikož Irsko neprovedlo ve stanovené lhůtě článek 10a pátý pododstavec směrnice 85/337, ve znění pozdějších předpisů, konstatoval, že toto ustanovení nemá přímý účinek. V souladu s povinností konformního výkladu vnitrostátního práva však irské soudy musí v co možná největším rozsahu vykládat vnitrostátní právo od okamžiku uplynutí lhůty stanovené pro provedení článku 10a pátého pododstavce směrnice 85/337 takovým způsobem, aby jednotlivcům nebylo bráněno zahájit soudní řízení spadající do působnosti tohoto ustanovení nebo pokračovat v účasti na takovém řízení z důvodu finanční zátěže, která by z toho mohla vyplývat.

V tomto ohledu Soudní dvůr rovněž uvedl, že irské soudy mají od okamžiku uplynutí lhůty k provedení článku 10a pátého pododstavce směrnice 85/337, povinnost vykládat

²⁵ Ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 (Úř. věst. 2003, L 156, s. 17; Zvl. vyd. 15/07, s. 466).

vnitrostátní právo tak, aby byly budoucí účinky situací vzniklých za platnosti dřívějšího pravidla bezprostředně v souladu s tímto ustanoveními. Z toho vyplývá, že uvedené soudy mají povinnost konformního výkladu vnitrostátního práva s pravidlem, podle něhož nesmí být soudní řízení nepřiměřeně nákladné, obsaženým v tomto ustanovení, když rozhodují o uložení nákladů soudních řízení, která probíhala k okamžiku uplynutí lhůty k provedení, bez ohledu na datum, k němuž byly tyto náklady v průběhu dotyčného řízení vynaloženy.

Soudní dvůr připomněl, že irské řízení o nákladech řízení probíhá ve dvou fázích, a konstatoval, že zásada konformního výkladu vnitrostátního práva má určité meze, mimo jiné ty, které vyplývají ze zásady překážky věci pravomocně rozsouzené. V daném případě bylo tedy na předkládajícím soudu, aby posoudil překážku věci pravomocně rozsouzené, která je spjata s rozhodnutím ze dne 6. května 2008 a kterým High Court (Vrchní soud) uložil V. Klohnovi náhradu nákladů řízení, aniž stanovil jejich přesnou výši, za účelem určení, zda a v jakém rozsahu je ve sporu v původním řízení možný konformní výklad vnitrostátního práva s pravidlem, že soudní řízení nesmí být nepřiměřeně nákladné.

II. Posuzování vlivů plánů a programů na životní prostředí podle směrnice 2001/42

1. Oblast působnosti směrnice 2001/42

a) Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42

Rozsudek ze dne 25. června 2020 (velký senát), A a další (Větrné elektrárny v Aalteru a v Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))²⁶

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2001/42/ES – Posouzení vlivů na životní prostředí – Územní povolení pro umístování a provozování větrných elektráren – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Podmínky pro udělení povolení stanovené vyhláškou a oběžníkem – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Vnitrostátní akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Neprovedení posouzení vlivů na životní prostředí – Zachování účinků vnitrostátních aktů a povolení udělených na základě vnitrostátních aktů poté, co bylo určeno, že tyto akty nejsou v souladu s unijním právem – Podmínky“

V rozsudku A a další (Větrné elektrárny v Aalteru a v Nevele) velký senát Soudního dvora rozhodoval o výkladu směrnice 2001/42 a poskytl důležitá upřesnění opatření, která podléhají posouzení stanovenému touto směrnicí.

Soudnímu dvoru byla tato žádost o výklad předložena v rámci sporu mezi obyvateli lokality nacházející se v blízkosti dálnice E40 na území obcí Aalter (Belgie) a Nevele (Belgie), určené pro výstavbu větrného parku, a Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (regionální úředník pověřený záležitostmi územního plánování z oddělení pro území Flander, sekce Východní Flandry, Belgie) týkajícího se toho, že tento orgán vydal územní povolení pro umístování a provozování pěti větrných elektráren (dále jen „sporné povolení“). Vydání sporného povolení dne 30. listopadu 2016 podléhalo zejména dodržení určitých podmínek stanovených ustanoveními vyhlášky vlámské vlády, jakož i oběžníkem o umístování a provozování větrných elektráren.

Na podporu žaloby znějící na zrušení sporného povolení podané k Raad voor Vergunningsbetwistingen (Rada pro spory související s povoleními, Belgie) žalobci uplatnili zejména porušení směrnice 2001/42 z důvodu, že vyhláška a oběžník, na jejichž základě bylo povolení vydáno, nebyly předmětem posouzení vlivů na životní prostředí. Autor sporného povolení měl naopak za to, že dotčená vyhláška a oběžník předmětem takového posouzení být nemusí.

²⁶ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách II. 2. a) i. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42“ a III. 2. „Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2001/42“.

V rozsudku Soudní dvůr připomněl, že směrnice 2001/42 se podle svého čl. 2 písm. a) vztahuje na plány a programy, a rovněž jejich změny, které jsou připraveny nebo přijaty orgánem členského státu, jestliže „jsou vyžadovány právními a správními předpisy“.

V tomto ohledu z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že za „vyžadované“ ve smyslu a pro použití této směrnice musí být považovány plány a programy, jejichž přijímání je upraveno ustanoveními vnitrostátního práva, která určí orgány příslušné pro jejich přijímání a postup jejich přípravy. Je tak třeba mít za to, že určité opatření je „vyžadováno“, jestliže pravomoc přijmout opatření má právní základ v ustanovení této povahy, i když neexistuje v pravém slova smyslu žádná povinnost uvedené opatření přijmout.

Soudní dvůr, který předkládající soud a vláda Spojeného království vyzvaly k přehodnocení této judikatury, nejprve zdůraznil, že při omezení podmínky uvedené v čl. 2 písm. a) druhé odrážce směrnice 2001/42 pouze na „plány a programy“, jejichž přijetí je povinné, by hrozilo, že této podmínce bude přiznán marginální dosah a neumožní zachovat užitečný účinek tohoto ustanovení. Podle Soudního dvora totiž vzhledem k rozmanitosti situací a různorodosti praxí vnitrostátních orgánů přijetí plánů nebo programů a jejich změny často nejsou uloženy obecně, ani nejsou ponechány zcela na volném uvážení příslušných orgánů. Kromě toho vysoká úroveň ochrany životního prostředí, kterou má zajistit směrnice 2001/42, když se u plánů a programů, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, provádí posouzení vlivů na životní prostředí, odpovídá požadavkům Smluv, jakož i Listiny základních práv Evropské unie v oblasti ochrany a zlepšování kvality životního prostředí²⁷. Takové cíle by přitom mohly být ohroženy restriktivním výkladem, který by mohl umožnit členskému státu vyhnout se povinnosti provést posouzení vlivů na životní prostředí, když by nestanovil, že přijetí plánů nebo programů je povinné. Konečně Soudní dvůr uvedl, že široký výklad pojmu „plány a programy“ je v souladu s mezinárodními závazky Unie²⁸.

Soudní dvůr následně zkoumal otázku, zda dotčená vyhláška a dotčený oběžník splňují podmínku uvedenou v čl. 2 písm. a) druhé odrážce směrnice 2001/42. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že vyhláška byla přijata vlámskou vládou jakožto výkonnou mocí entity, která je členem belgické federace, na základě legislativního zmocnění. Kromě toho oběžník, který má upravit posuzovací pravomoc příslušných orgánů, pochází rovněž od vlámské vlády a mění, když je rozvíjí nebo se od nich odchyluje, ustanovení této vyhlášky, s výhradou ověření příslušejících vnitrostátnímu soudu, pokud jde o jeho přesnou právní povahu a jeho přesný obsah. Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že vyhláška a s výhradou těchto ověření i oběžník spadají pod pojem „plány a programy“, jelikož je třeba mít za to, že jsou „vyžadovány“ ve smyslu směrnice 2001/42.

²⁷ Článek 3 odst. 3 SEU, čl. 191 odst. 2 SFEU a článek 37 Listiny základních práv Evropské unie.

²⁸ Jak vyplývají zejména z čl. 2 odst. 7 Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států, podepsané v Espoo (Finsko) dne 26. února 1991.

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))²⁹

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Akty připravené v určitých odvětvích a stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92/EU – Článek 3 odst. 4 – Akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Vyhláška o ochraně krajiny přijatá místním orgánem“

Velký senát Soudního dvora v rozsudku Bund Naturschutz in Bayern upřesnil pojem „plány a programy“, u nichž musí být provedeno posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice 2001/42.

V roce 2013 přijal Landkreis Rosenheim (okres Rosenheim, Německo) vyhlášku o chráněné krajinné oblasti (dále jen „vyhláška o CHKO Inntal Süd“), aniž předtím provedl posouzení vlivů na životní prostředí v souladu se směrnicí 2001/42. Vyhláškou o CHKO Inntal Süd byla zavedena ochrana území o rozloze 4 021 hektarů, což je o přibližně 650 hektarů méně, než kolik chránily předchozí vyhlášky.

Bund Naturschutz in Bayern eV – spolek, jehož posláním je ochrana životního prostředí – napadl tuto vyhlášku žalobou k Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Vrchní správní soud Bavorska, Německo). Žaloba byla odmítnuta jako nepřípustná; proti tomuto rozhodnutí uvedený spolek podal opravný prostředek „Revision“ k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo).

Posledně zmíněný soud měl za to, že vyhláška o CHKO Inntal Süd představuje plán nebo program ve smyslu směrnice 2001/42. Měl ovšem pochybnosti o tom, zda měl okres Rosenheim povinnost provést před přijetím této vyhlášky posouzení vlivů na životní prostředí podle uvedené směrnice, a proto se rozhodl požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o této předběžné otázce.

Soudní dvůr předně připomenul, že se směrnice 2001/42 vztahuje na plány a programy, které jednak podléhají přípravě nebo přijetí orgánem na národní, regionální nebo místní úrovni a jednak jsou vyžadovány právními a správními předpisy.

V souvislosti s druhou z těchto podmínek z ustálené judikatury vyplývá, že za „vyžadované“ ve smyslu a pro použití této směrnice musí být považovány plány a programy, jejichž přijímání je upraveno ustanoveními vnitrostátního práva, která určí orgány příslušné pro jejich přijímání, jakož i postup jejich přípravy. Plán nebo program je tedy považován za „vyžadovaný“ tehdy, jestliže ve vnitrostátním právu existuje konkrétní právní základ opravňující příslušné orgány k jeho přijetí, i když toto přijetí není povinné.

²⁹ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách II. 2. a) i. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42“ a II. 2. b) ii. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/42“.

Vyhláška o CHKO Inntal Süd tudíž vzhledem k tomu, že byla přijata místním orgánem na základě ustanovení německého právního předpisu, představuje plán nebo program ve smyslu směrnice 2001/42. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že obecná povaha této vyhlášky, která obsahuje obecná a abstraktní ustanovení stanovící obecná pravidla, nebrání takové kvalifikaci. Okolnost, že vnitrostátní akt vykazuje určitý stupeň abstrakce a sleduje cíl přeměny určité zeměpisné oblasti, je totiž projevem jeho plánovací či programové dimenze a není překážkou jeho zahrnutí pod pojem „plány a programy“.

b) Zrušení ‚plánů a programů‘

Rozsudek ze dne 22. března 2012, *Inter-Environnement Bruxelles a další* (C-567/10, [EU:C:2012:159](#))

„Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Pojem ‚plány a programy‘, ‚které jsou vyžadovány právními a správními předpisy‘ – Použitelnost této směrnice na úplné nebo částečné zrušení územního plánu“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané belgickým Cour constitutionnelle (Ústavní soud) Soudní dvůr potvrdil, že akty, kterými se ruší plány nebo programy ve smyslu směrnice 2001/42, v zásadě rovněž spadají do působnosti této směrnice.

Région de Bruxelles-Capitale (Region Brusel – hlavní město) přijal nařízení, kterým se mění code bruxellois de l'aménagement du territoire (bruselský zákoník územního plánování), načež se několik neziskových sdružení obrátilo na Cour Constitutionnelle (Ústavní soud) s návrhem na zrušení některých ustanovení tohoto nařízení. Na podporu žaloby uvedená sdružení kritizovala zejména skutečnost, že napadená pozměňující ustanovení nevyžadují pro zrušení zvláštních územních plánů a přijetí plánů péče o kulturní dědictví posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice 2001/42.

V této souvislosti se Cour Constitutionnelle (Ústavní soud) zabýval zejména tím, zda úplné nebo částečné zrušení plánu nebo programu, na který se vztahuje směrnice 2001/42, musí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí podle této směrnice.

V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že ačkoli čl. 2 písm. a) směrnice 2001/42 výslovně nevztahuje na zrušovací akty, nýbrž pouze na akty, které plány a programy pozměňují, nic to nemění na tom, že s ohledem na účel směrnice 2001/42 musí být ustanovení omezující oblast její působnosti vykládána široce. Vzhledem k tomu, že zrušovací akt s sebou nutně přináší změnu příslušného právního rámce, a tudíž mění dopady na životní prostředí, které byly eventuálně posouzeny v souladu s postupem stanoveným směrnicí 2001/42, může mít navíc významný dopad na životní prostředí.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že vzhledem k povaze a dopadům aktů směřujících ke zrušení plánů nebo programů ve smyslu směrnice 2001/42 a vzhledem k tomu, že

mohou zčásti ohrozit užitečný účinek této směrnice, by bylo v rozporu s cíli sledovanými unijním normotvůrcem pokládat je za akty, které jsou vyloučeny z oblasti její působnosti.

Tak tomu naopak v zásadě není v případě, kdy je zrušený akt součástí hierarchie aktů týkajících se územního plánování, pokud tyto akty stanoví dostatečně přesná pravidla využití půdy a byla podrobena posouzení jejich vlivů na životní prostředí a pokud lze mít důvodně za to, že v tomto kontextu byly dostatečně zohledněny zájmy, které mají být chráněny podle směrnice 2001/42.

2. Povinnost provést posouzení vlivů v případě významného rizika pro životní prostředí

a) Plány a programy, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí

i. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Akty připravené v určitých odvětvích a stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92/EU – Článek 3 odst. 4 – Akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Vyhláška o ochraně krajiny přijatá místním orgánem“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše³⁰, se Soudní dvůr zabýval rovněž otázkou, zda takové vnitrostátní opatření, jako je vyhláška o CHKO Inntal Süd, jehož cílem je ochrana přírody a krajiny a jež za tímto účelem stanoví obecné zákazy a povinnosti získat povolení, spadá do působnosti čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42.

Podle tohoto ustanovení musí být posouzení vlivů na životní prostředí prováděno u všech plánů a programů, které splňují dvě kumulativní podmínky.

³⁰ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice II. 2. b) ii. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/42“.

Zaprvé se plány nebo programy musí „týkat“ některého nebo „se zabývat“ některým z odvětví uvedených v tomto článku³¹. V dané věci se tato první podmínka Soudnímu dvoru jeví jako splněná, což ovšem musí ověřit předkládající soud.

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že skutečnost, že hlavním cílem plánu nebo programu je ochrana životního prostředí, nevylučuje, že se tento plán nebo program může rovněž „týkat“ některého z odvětví vyjmenovaných v čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42 nebo se takovým odvětvím „zabývat“. Samotná podstata opatření s obecnou působností připravovaných za účelem ochrany životního prostředí totiž spočívá právě v regulování lidských činností, které mají významný vliv na životní prostředí, včetně těch, které spadají do jmenovaných odvětví.

Zadruhé musí plány nebo programy stanovit rámec pro budoucí schvalování záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92.

Tento požadavek je splněn tehdy, když plán nebo program stanoví podstatný soubor kritérií a podmínek pro schvalování a provádění jednoho nebo více záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92, zejména s ohledem na místo, povahu, velikost a provozní podmínky těchto záměrů, nebo přidělením zdrojů v souvislosti s těmito záměry. Naproti tomu v případě takového plánu nebo programu, jako je vyhláška o CHKO Inntal Süd, která se omezuje na obecné vymezení cílů ochrany krajiny a na stanovení povinnosti získat pro provádění určitých činností či záměrů uvnitř chráněné oblasti povolení, avšak zároveň nestanoví kritéria nebo podmínky pro schvalování a provádění těchto záměrů, není tento požadavek splněn, i když tato vyhláška může mít určitý vliv na umístění záměrů.

Vzhledem k těmto úvahám dospěl Soudní dvůr k závěru, že vyhláška o CHKO Inntal Süd nepředstavuje plán nebo program, u kterého musí být podle čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42 provedeno posouzení vlivů na životní prostředí, protože nestanoví dostatečně podrobná pravidla týkající se obsahu, přípravy a provádění záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92, což ovšem musí ověřit předkládající soud.

Rozsudek ze dne 25. června 2020 (velký senát), A a další (Větrné elektrárny v Aalteru a v Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2001/42/ES – Posouzení vlivů na životní prostředí – Územní povolení pro umístování a provozování větrných elektráren – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Podmínky pro udělení povolení stanovené vyhláškou a oběžníkem – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Vnitrostátní akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Neprovedení posouzení vlivů na životní prostředí – Zachování účinků vnitrostátních aktů a povolení udělených na základě vnitrostátních aktů poté, co bylo určeno, že tyto akty nejsou v souladu s unijním právem – Podmínky“

³¹ A sice odvětví zemědělství, lesnictví, rybolovu, energetiky, průmyslu, dopravy, nakládání s odpady, vodohospodářství, telekomunikací, turistiky, územního plánování nebo využívání půdy.

Ve věci A a další (Větrné elektrárny v Aalteru a v Nevele), jejíž skutkový rámec byl uveden výše³², Soudní dvůr v rozsudku potvrdil, že taková vyhláška a oběžník, jako jsou vyhláška a oběžník dotčené v této věci, které obsahují různá ustanovení týkající se umístování a provozování větrných elektráren, mezi něž patří opatření týkající se vrhání stínu, bezpečnosti, jakož i hlukových norem, představují plány a programy, které musí podléhat posouzení vlivů na životní prostředí na základě čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42.

V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že význam a rozsah právní úpravy uvedené v dotčené vyhlášce a dotčeném oběžníku týkající se umístování a provozování větrných elektráren je dostatečně podstatný pro určování podmínek, kterým podléhá vydání povolení pro umístění a provozování větrných parků, jejichž vliv na životní prostředí je nepopíratelný. Soudní dvůr upřesnil, že takový výklad nelze zpochybnit zvláštní právní povahou oběžníku.

ii. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/42

Rozsudek ze dne 12. června 2019, CFE (C-43/18, [EU:C:2019:483](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Vyhláška – Vyhlášení zvláštní oblasti ochrany podle směrnice 92/43/EHS – Stanovení cílů ochrany, jakož i určitých preventivních opatření – Pojem „plány a programy“ – Povinnost provést posouzení vlivů na životní prostředí“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané belgickou Conseil d'État (Státní rada) Soudní dvůr provedl výklad čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/42, který vyžaduje provést posouzení vlivů na životní prostředí podle této směrnice pokaždé, když je posouzení vyžadováno podle článků 6 a 7 směrnice 92/43.

Ve věci v původním řízení se Compagnie d'entreprises CFE SA (dále jen „CFE“) domáhala zrušení vyhlášky vlády Région de Bruxelles-Capitale (Region Brusel – hlavní město) označující „complexe Forêt de Soignes – Vallée de la Woluwe“ (komplex lesu Soignes – údolí Woluwe) za zvláštní oblast ochrany podle směrnice 92/43. Na podporu této žaloby CFE napadla rozhodnutí vlády Regionu Brusel – hlavní město nepodrobit tuto vyhlášku posouzení vlivů na životní prostředí s odůvodněním, že příslušné posouzení vlivů nebylo podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 vyžadováno.

V tomto ohledu Soudní dvůr na dotaz předkládajícího soudu připomněl, že podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 musí na základě směrnice 92/43 příslušnému posouzení vlivů

³² Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice III. 2. „Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2001/42“.

podléhat pouze plány nebo projekty, které s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo nejsou pro péči o ni nezbytné. Taková vyhláška, jako je vyhláška dotčená ve věci v původním řízení, kterou členský stát označuje určitou lokalitu za zvláštní oblast ochrany, přímo souvisí svou povahou s dotčenou lokalitou nebo je pro péči o ni nezbytná.

Z toho vyplývá, že taková vyhláška, jako je vyhláška dotčená ve věci v původním řízení, může být zproštěna povinnosti provedení odpovídajícího posouzení ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43, a tudíž i povinnosti posouzení vlivů na životní prostředí ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/42.

Nicméně okolnost, že takové vyhlášce nemusí nutně předcházet posouzení vlivů na životní prostředí na základě čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43 ve spojení s čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/42, neznamená, že je zproštěna jakékoli povinnosti v této oblasti, neboť nelze vyloučit, že může stanovovat pravidla, která vedou k tomu, že může být považována za plán nebo program ve smyslu posledně uvedené směrnice, u nichž může být posouzení vlivů na životní prostředí povinné.

b) Plány a programy, které mohou mít významný vliv na životní prostředí

i. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42

Rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Associazione Italia Nostra Onlus (C-444/15, [EU:C:2016:978](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Článek 3 odst. 3 – Plány a programy, které vyžadují posouzení vlivů na životní prostředí pouze tehdy, stanoví-li členské státy, že mohou mít významný vliv na životní prostředí – Platnost s ohledem na Smlouvu o FEU a Listinu základních práv Evropské unie – Pojem využití ‚menších oblastí na místní úrovni‘ – Vnitrostátní právní úprava, která odkazuje na plochu dotyčných oblastí“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce potvrdil Soudní dvůr platnost čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 s ohledem na článek 191 SFEU, který vymezuje cíle politiky Unie v oblasti životního prostředí, jakož i na článek 37 Listiny základních práv Evropské unie, který zaručuje ochranu životního prostředí.

Podle čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 plány a programy uvedené v odstavci 2 tohoto článku, které stanoví využití menších oblastí na místní úrovni, a menší změny plánů a programů uvedených v odstavci 2, vyžadují posouzení vlivů na životní prostředí pouze tehdy, stanoví-li členské státy, že mohou mít významný vliv na životní prostředí.

Podle vnitrostátních právních předpisů, které provádějí uvedený čl. 3 odst. 3, schválila obecní rada Comune di Venezia (město Benátky, Itálie) projekt stavebních prací na ostrově v Benátské laguně, který podléhal posouzení vlivů na životní prostředí podle

směrnice 92/43, nikoli však posouzení vlivů na životní prostředí ve smyslu směrnice 2001/42. Příslušná regionální komise dospěla v tomto ohledu k závěru, že dotčený plán se týká pouze využití menších oblastí na místní úrovni a že tento plán nemá významný vliv na životní prostředí.

Rozhodnutím ze dne 2. října 2014 schválil commissario straordinario di Comune di Venezia (zvláštní komisař města Benátky) uvedený plán bez jakýchkoli změn.

Sdružení Associazione Italia Nostra Onlus, jehož cílem je přispívat k ochraně a zhodnocení italského historického, uměleckého a kulturního dědictví, podalo žalobu k Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionální správní soud pro Benátsko, Itálie) proti tomuto rozhodnutí o schválení a proti dalším aktům, ve které zejména zpochybňuje platnost čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 s ohledem na unijní právo.

Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionální správní soud pro Benátsko) dospěl k názoru, že čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 je neplatný s ohledem na článek 191 SFEU a článek 37 Listiny základních práv Evropské unie, a proto předložil Soudnímu dvoru tuto otázku týkající se platnosti.

V tomto ohledu Soudní dvůr podotkl, že z čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 ve spojení s bodem 10 odůvodnění této směrnice vyplývá, že u plánů a programů, které stanoví využití menších oblastí na místní úrovni, musí příslušné orgány dotyčného členského státu provést předběžné posouzení s cílem ověřit, zda konkrétní plán nebo program může mít významný vliv na životní prostředí, a že tyto orgány musí posléze povinně podrobit tento plán nebo tento program posouzení vlivů na životní prostředí podle této směrnice, dospějí-li k závěru, že uvedený plán nebo uvedený program může mít takový vliv na životní prostředí.

Jelikož toto ustanovení nevyjímá z posouzení vlivů na životní prostředí podle této směrnice žádný plán nebo program, který může mít významný vliv na životní prostředí, je v souladu s cílem sledovaným uvedenou směrnicí, kterým je zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí. V této souvislosti členským státům přísluší, aby v rámci svých pravomocí přijaly veškerá obecná či specifická opatření nezbytná pro to, aby byly plány nebo programy, které mohou mít významný vliv na životní prostředí ve smyslu směrnice 2001/42, před svým přijetím předmětem posouzení vlivů na životní prostředí, v souladu s procedurálními podmínkami a kritérii stanovenými uvedenou směrnicí. Každopádně pouhé riziko, že vnitrostátní orgány svým jednáním mohou obejít použití směrnice 2001/42, nemůže mít za následek neplatnost čl. 3 odst. 3 této směrnice.

Parlament a Rada se tedy při přijímání čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 podle Soudního dvora nedopustily zjevně nesprávného posouzení s ohledem na článek 191 SFEU. V tomto ustanovení tudíž nevyšla najevo žádná skutečnost, kterou by mohla být dotčena jeho platnost s ohledem na článek 191 SFEU. Z toho plyne, že v tomto ustanovení rovněž nevyšla najevo žádná skutečnost, kterou by mohla být dotčena jeho platnost s ohledem na článek 37 Listiny základních práv Evropské unie.

Dále v odpovědi na otázku týkající se výkladu, kterou předkládající soud položil podpůrně, uvedl Soudní dvůr, že čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 ve spojení s bodem 10 jejího odůvodnění musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „menší oblasti na místní úrovni“ uvedený ve zmíněném odstavci 3 musí být definován odkazem na plochu dotyčné oblasti za následujících podmínek:

- plán či program je připraven nebo přijat orgánem na místní úrovni, a nikoli orgánem na regionální nebo národní úrovni, a
- tato oblast v rámci územní působnosti místního orgánu má v poměru k této územní působnosti malou velikost.

Rozsudek ze dne 22. září 2011, Valčiukienė a další (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))³³

„Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Plány stanovující využití menších oblastí na místní úrovni – Článek 3 odst. 3 – Dokumenty týkající se územního plánování na místní úrovni, které se vztahují pouze k jedinému předmětu hospodářské činnosti – Posuzování podle směrnice 2001/42/ES, které je ve vnitrostátním právu vyloučeno – Posuzovací pravomoc členských států – Článek 3 odst. 5 – Vztah ke směrnici 85/337/EHS – Článek 11 odst. 1 a 2 směrnice 2001/42/ES“

V rozsudku Valčiukienė a další Soudní dvůr upřesnil prostor pro uvážení, který členské státy mají na základě čl. 3 odst. 5 směrnice 2001/42 ke stanovení, zda plány nebo programy uvedené v odstavci 3 tohoto článku mohou mít významný vliv na životní prostředí.

Rozhodnutími ze dne 23. března a 20. dubna 2006 schválila Pakruojo rajono savivaldybė (rada okresu Pakruojas, Litva) podrobné plány na výstavbu dvou komplexů budov určených k intenzivnímu chovu s kapacitou 4 000 prasat, jakož i využití půdy na pozemcích, na kterých měly být tyto komplexy postaveny.

Žaloby podané proti těmto dvěma rozhodnutím Šiaulių apygardos administracinis teismas (regionální správní soud v Šiauliai, Litva) zamítl. Uvedený soud v této souvislosti připomněl, že podle vnitrostátního práva se postup strategického posuzování vlivů na životní prostředí nevztahuje na dokumenty týkající se územního plánování, které se jako oba zpochybněné podrobné plány vztahují pouze k jedinému předmětu hospodářské činnosti.

V odvolacím řízení Vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud, Litva) potvrdil, že vnitrostátní právní úprava použitelná v době rozhodné z hlediska skutkového stavu ve věci v původním řízení neukládala provedení strategického posouzení vlivů obou zpochybněných plánů na životní prostředí. S ohledem na to, že tato právní úprava představovala provedení směrnice 2001/42, se však uvedený soud předložit Soudnímu

³³ Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice IV. „Souběžné uplatnění směrnic vyžadujících posouzení vlivů“.

dvoru předběžnou otázku, zda je toto vnitrostátní prováděcí opatření slučitelné se směrnicí 2001/42.

V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že takové plány, jako jsou plány zpochybněné ve věci v původním řízení, jsou uvedeny v čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42, pro které je s výhradou odstavce 3 tohoto článku povinné provést posouzení vlivů na životní prostředí.

Podle Soudního dvora mohou dále plány dotčené ve věci v původním řízení spadat pod čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42, podle něhož plány uvedené v odstavci 2, které stanoví využití menších oblastí na místní úrovni, vyžadují posouzení pouze tehdy, „stanoví-li členské státy, že mohou mít významný vliv na životní prostředí“. V této souvislosti čl. 3 odst. 5 směrnice 2001/42 umožňuje členským státům určit, zda plány nebo programy uvedené v odstavci 3 téhož článku mohou mít významný vliv na životní prostředí buď přezkoumáním jednotlivých případů, nebo stanovením druhů plánů a programů, nebo kombinací obou přístupů.

Prostor pro uvážení, který v tomto ohledu členské státy mají na základě čl. 3 odst. 5 směrnice 2001/42 ke stanovení určitých druhů plánů nebo programů, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, je však omezen povinností uvedenou v čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42 vykládaném ve spojení s odstavcem 2 téhož článku, aby plány a programy, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, zejména z důvodu své povahy, vlivů a oblastí, které by mohly být zasaženy, podléhaly posouzení takových vlivů na životní prostředí.

Členský stát, který by stanovil kritérium, jehož následkem by v praxi celá určitá kategorie plánů byla předem vyňata z posouzení vlivů na životní prostředí, by překročil prostor pro uvážení, který má na základě čl. 3 odst. 5 směrnice 2001/42 ve spojení s odstavci 2 a 3 téhož článku, ledaže by všechny vyloučené plány mohly být považovány na základě takových relevantních kritérií, jako jsou zejména jejich předmět, rozsah území, na které se vztahují, či citlivost dotčených přírodních oblastí, za plány, které nemohou mít významný vliv na životní prostředí.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že čl. 3 odst. 5 směrnice 2001/42 vykládaný ve spojení s jejím čl. 3 odst. 3 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je dotčená právní úprava, která stanoví natolik obecným způsobem a bez přezkoumání jednotlivých případů, že se posouzení podle uvedené směrnice neprovede, jestliže se plány, které stanoví využití menších oblastí na místní úrovni, vztahují pouze k jedinému předmětu hospodářské činnosti. Takové kritérium není způsobilé umožnit posouzení, zda má plán významný vliv na životní prostředí, či nikoli.

ii. Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/42

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Akty připravené v určitých odvětvích a stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice 2011/92/EU – Článek 3 odst. 4 – Akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Vyhláška o ochraně krajiny přijatá místním orgánem“

V rozsudku Bund Naturschutz in Bayern, jehož skutkový rámec byl uveden výše³⁴, Soudní dvůr rovněž rozhodl, že takové vnitrostátní opatření, jako je vyhláška o CHKO Inntal Süd, jehož cílem je ochrana přírody a krajiny a jež za tímto účelem stanoví obecné zákazy a povinnosti získat povolení, aniž stanoví dostatečně podrobná pravidla týkající se obsahu, přípravy a provádění záměrů, nespadá do působnosti čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/42. Podle tohoto ustanovení přísluší členským státům, aby určily, zda plány a programy neuvedené v odstavci 2 téhož článku, které stanoví rámec pro budoucí schvalování záměrů, mohou mít významný vliv na životní prostředí, a tedy zda musí být provedeno posouzení vlivů na životní prostředí.

3. Konzultace

Rozsudek ze dne 20. října 2011, Seaport (NI) a další (C-474/10, [EU:C:2011:681](#))

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Směrnice 2001/42/ES – Článek 6 – Jmenování orgánu, který může být dotčen vlivy provádění plánů a programů na životní prostředí, pro účely konzultace – Možnost, aby orgán pro konzultaci vypracoval plány nebo programy – Povinnost jmenování odlišného orgánu – Podrobnosti k informacím a konzultacím s orgány a veřejností“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Court of Appeal in Northern Ireland (Odvolací soud v Severním Irsku, Spojené království) upřesnil Soudní dvůr podmínky, za nichž může být orgán jmenovaný podle vnitrostátních právních předpisů pro účely konzultačního řízení podle čl. 6 odst. 3 směrnice 2001/42 sám pověřen vypracováním plánu nebo programu, na který se toto řízení vztahuje.

V souladu s čl. 6 odst. 3 směrnice 2001/42 členské státy jmenují orgány, které je třeba konzultovat při vypracování zprávy o vlivech plánu nebo programu na životní prostředí podle této směrnice a kterých se z důvodu jejich zvláštní působnosti v oblasti životního

³⁴ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 1. a) „Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice II. 2. a) i. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42“.

prostředí mohou týkat vlivy na životní prostředí vyplývající z provádění plánů a programů.

Ke splnění této povinnosti byl podle severoirského práva jako orgán pro konzultaci ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice 2001/42 jmenován Department of the Environment (ministerstvo životního prostředí, Severní Irsko). Ve věci, která byla předložena předkládajícímu soudu, bylo Department of the Environment (ministerstvo životního prostředí) samo pověřeno vypracováním plánu, který podléhal posouzení vlivu na životní prostředí podle této směrnice. Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl předložit Soudnímu dvoru otázku, zda v případě, kdy je vnitrostátní orgán jak orgánem odpovědným za dotčený plán, tak orgánem jmenovaným podle vnitrostátních právních předpisů pro účely konzultačního řízení, musí členský stát určit jiný orgán pro konzultaci, který je od prvně uvedeného odlišný a je na něm nezávislý.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, čl. 6 odst. 3 směrnice 2001/42 neukládá, aby byl zřízen či jmenován jiný orgán pro konzultaci ve smyslu tohoto ustanovení, pokud v rámci orgánu obvykle pověřeného provedením konzultace v oblasti životního prostředí a jmenovaného jako takového bylo provedeno oddělení funkcí tak, aby interní administrativní útvar tohoto orgánu měl skutečnou autonomii znamenající zejména, že mu jsou poskytnuty vlastní administrativní a lidské prostředky, a je tudíž schopen plnit úkoly svěřené orgánům pro konzultaci ve smyslu čl. 6 odst. 3 této směrnice, a zvláště poskytovat objektivním způsobem své stanovisko k plánu či programu zamýšlenému orgánem, se kterým je spojen.

Předkládající soud rovněž vyzval Soudní dvůr, aby upřesnil lhůty stanovené pro konzultační řízení. V tomto ohledu čl. 6 odst. 2 směrnice 2001/42 vyžaduje, aby jmenovaným orgánům a veřejnosti dotčené nebo pravděpodobně dotčené byla dána „včas skutečná příležitost“ vyjádřit své stanovisko k návrhu dotyčného plánu nebo programu, jakož i ke zprávě o vlivech na životní prostředí.

Podle Soudního dvora musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že nevyžaduje, aby lhůty, ve kterých jmenované orgány a veřejnost dotčená nebo pravděpodobně dotčená ve smyslu odstavců 3 a 4 tohoto článku musí vyjádřit stanovisko k návrhu určitého plánu nebo programu, jakož i ke zprávě o vlivech na životní prostředí, byly stanoveny přesně ve vnitrostátní právní úpravě provádějící tuto směrnici. Proto uvedený odstavec 2 nebrání tomu, aby takové lhůty byly stanoveny v každém jednotlivém případě orgánem, který plán nebo program vypracovává. V posledně uvedené situaci však tentýž odstavec 2 vyžaduje, aby pro účely konzultace těchto orgánů a této veřejnosti ohledně návrhu daného plánu nebo programu byla skutečně stanovená lhůta dostatečná a umožnila dát posledně uvedeným skutečnou příležitost, aby v přiměřené lhůtě vyjádřily stanovisko k tomuto návrhu plánu nebo programu, jakož i ke zprávě o vlivech uvedeného plánu nebo programu na životní prostředí.

III. Dočasné zachování účinků vnitrostátních aktů přijatých v rozporu s povinností provést posouzení vlivů

1. Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2011/92

Rozsudek ze dne 29. července 2019 (velký senát), Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Úmluva z Espoo – Aarhuská úmluva – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Článek 6 odst. 3 – Pojem ‚projekt‘ – Posouzení důsledků pro dotyčnou lokalitu – Článek 6 odst. 4 – Pojem ‚důvody převažujícího veřejného zájmu‘ – Ochrana volně žijících ptáků – Směrnice 2009/147/ES – Posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí – Směrnice 2011/92/EU – Článek 1 odst. 2 písm. a) – Pojem ‚záměr‘ – Článek 2 odst. 1 – Článek 4 odst. 1 – Posouzení vlivů na životní prostředí – Článek 2 odst. 4 – Vynětí z posouzení – Postupné ukončení používání jaderné energie – Vnitrostátní právní předpisy, které na jedné straně stanoví, že po dobu téměř deseti let bude znovu zahájena činnost průmyslové výroby elektřiny z odstavené jaderné elektrárny, což bude mít za následek odložení na deset let dne původně stanoveného vnitrostátním zákonodárcem pro její deaktivaci a ukončení činnosti, a na druhé straně odložení termínu původně stanoveného tímž zákonodárcem pro deaktivaci a zastavení průmyslové výroby elektřiny činné elektrárny rovněž o deset let – Absence posouzení vlivů na životní prostředí“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše³⁵, Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud může, pokud to vnitrostátní právo umožňuje, výjimečně zachovat účinky opatření, jakými jsou opatření dotčená ve věci v původním řízení, která byla přijata v rozporu s povinnostmi stanovenými ve směrnici 2011/92 a směrnici 92/43, pokud je toto zachování odůvodněno naléhavými důvody souvisejícími s nezbytností odvrátit skutečnou a vážnou hrozbu přerušování dodávek elektřiny dotyčného členského státu, již nelze čelit jinými prostředky a alternativními řešeními, zejména v rámci vnitřního trhu. Uvedené zachování se však může vztahovat pouze na časový úsek, který je striktně nezbytný k nápravě této protiprávnosti.

³⁵ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku I. 1. a) „Pojem ‚záměr‘“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrikách I. 2. a) „Záměry, které představují riziko významného vlivu na životní prostředí (příloha I)“ a I. 2. c) „Výjimky z povinnosti provést posouzení vlivů“.

2. Vnitrostátní právní předpisy přijaté v rozporu se směrnicí 2001/42

Rozsudek ze dne 28. února 2012 (velký senát), Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne (C-41/11, [EU:C:2012:103](#))

„Ochrana životního prostředí – Směrnice 2001/42/ES – Články 2 a 3 – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů – Plán nebo program – Neexistence předchozího posouzení vlivů na životní prostředí – Zrušení plánu nebo programu – Možnost zachovat účinky plánu nebo programu – Podmínky“

V rozsudku Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne Soudní dvůr rozhodl, že za výjimečných okolností může být environmentální akční program přijatý v rozporu se směrnicí 2001/42 ponechán v platnosti až do přijetí náhradního opatření.

Ve věci v původním řízení podaly dvě belgické nevládní organizace, Inter-Environnement Wallonie ASBL a Terre wallonne ASBL, ke Conseil d'État (Státní rada, Belgie) žalobu na neplatnost vyhlášky valonské vlády, kterou se provádějí některá ustanovení směrnice 91/676³⁶.

Conseil d'État (Státní rada) měla za to, že napadená vyhláška představuje „plán nebo program“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42, a konstatovala, že neprovedení předchozího posouzení vlivů na životní prostředí, jak vyžaduje tato směrnice, by mělo v zásadě vést ke zrušení dotčené vyhlášky.

Vzhledem k tomu, že zrušení napadené vyhlášky se zpětnou účinností by ve Valonsku vedlo k tomu, že by až do přepracování zrušeného aktu nebyla do belgického právního řádu provedena směrnice 91/676 a rovněž by to znamenalo, že by Belgické království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z posledně uvedené směrnice, Conseil d'État (Státní rada) se rozhodla položit Soudnímu dvoru otázku, zda může napadená vyhláška zůstat v platnosti až do přijetí náhradní právní úpravy.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že byla-li vnitrostátnímu soudu předložena žaloba na neplatnost vnitrostátního aktu představujícího „plán nebo program“ ve smyslu směrnice 2001/42, při jehož přijetí nebyly dodrženy povinnosti provést předchozí posouzení vlivů na životní prostředí, je tento soud povinen přijmout veškerá opatření stanovená vnitrostátním právem, jež směřují k nápravě situace vyplývající z neprovedení takového posouzení, včetně případného pozastavení nebo zrušení napadeného plánu nebo programu.

³⁶ Směrnice Rady 91/676/EHS ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (Úř. věst. 1991, L 375, s. 1; Zvl. vyd. 15/02, s. 68).

Vzhledem ke zvláštním okolnostem věci v původním řízení lze nicméně předkládajícímu soudu výjimečně umožnit, aby využil vnitrostátního ustanovení, které ho opravňuje zachovat určité účinky zrušeného vnitrostátního aktu, pokud:

- tento vnitrostátní akt představuje řádné provedení směrnice 91/676;
- přijetí a vstup v platnost nového vnitrostátního aktu obsahujícího akční program ve smyslu článku 5 této směrnice neumožňují vyhnout se nepříznivým dopadům na životní prostředí plynoucím ze zrušení napadeného aktu;
- důsledkem zrušení tohoto napadeného aktu by byl vznik právního vakua, pokud jde o provedení směrnice 91/676, které by bylo pro životní prostředí ještě nepříznivější v tom smyslu, že by se toto zrušení projevilo menší ochranou vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů, a bylo by tak v rozporu se samotným základním cílem této směrnice; a
- výjimečné zachování účinků takového aktu pokrývá pouze dobu nezbytně nutnou k přijetí opatření umožňujícího zhojit zjištěnou protiprávnost.

Rozsudek ze dne 28. července 2016, Association France Nature Environnement (C-379/15, [EU:C:2016:603](#))

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Vnitrostátní akt, který je neslučitelný s unijním právem – Právní následky – Pravomoc vnitrostátního soudu dočasně zachovat některé účinky uvedeného aktu – Článek 267 třetí pododstavec SFEU – Povinnost předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce“

V řízení o předběžné otázce podané Conseil d'État (Státní rada, Francie) Soudní dvůr potvrdil svou judikaturu týkající se možnosti vnitrostátních soudů výjimečně a dočasně zachovat účinky vnitrostátních aktů, které jsou neslučitelné s ustanoveními směrnice 2001/42.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena na základě žaloby podané ke Conseil d'État (Státní rada, Francie), kterou byla napadena slučitelnost provádějících francouzských právních předpisů se směrnicí 2001/42. V této souvislosti tento soud zejména zrušil ustanovení décret n° 2012-616 (nařízení 2012-616), jež definují orgán, který je příslušný v oblasti životního prostředí, s nímž musí být vedeny konzultace v rámci posuzování vlivů na životní prostředí podle uvedené směrnice.

Podle Conseil d'État (Státní rada, Francie) však v důsledku zpětného účinku částečného zrušení tohoto nařízení může hrozit, že bude zpochybněna legalita nejen u plánů a programů, které byly na jeho základě přijaty, ale i u všech aktů, které byly přijaty na základě těchto plánů a programů. Taková situace by byla škodlivá jak z hlediska respektování zásady právní jistoty, tak naplňování cílů Unie, které se týkají ochrany životního prostředí.

Za těchto okolností Conseil d'État (Státní rada, Francie) požádala Soudní dvůr, aby upřesnil, za jakých podmínek může vnitrostátní soud zachovat některé účinky vnitrostátního aktu neslučitelného se směrnicí 2001/42 a zda je v takovém případě vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni vždy povinen předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Soudní dvůr připomněl svou judikaturu vycházející z rozsudku *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*³⁷, a odpověděl zaprvé, že vnitrostátní soud může, umožňuje-li to vnitrostátní právo, výjimečně a v jednotlivých případech omezit některé časové účinky prohlášení protiprávnosti ustanovení vnitrostátního práva, které bylo přijato v rozporu s povinnostmi stanovenými ve směrnici 2001/42, pod podmínkou, že takové omezení je odůvodněno naléhavým zájmem, jenž se týká ochrany životního prostředí, a s přihlédnutím ke specifickým okolnostem věci, která mu byla předložena. Tuto výjimečnou možnost však lze uplatnit pouze v případě, že jsou splněny veškeré podmínky, které vyplývají z rozsudku ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*.

Zadruhé Soudní dvůr kladně odpověděl na otázku, zda je vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí již nemohou být napadena opravnými prostředky, v zásadě povinen obrátit se na Soudní dvůr se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předtím, než využije výjimečné možnosti dočasně zachovat ustanovení vnitrostátního práva, o nichž bylo rozhodnuto, že jsou v rozporu s unijním právem. Podle Soudního dvora nemá takový vnitrostátní soud tuto povinnost pouze v případě, že je přesvědčen, že neexistují žádné rozumné pochybnosti, pokud jde o výklad a použití podmínek, které vyplývají z rozsudku *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*, což musí zevrubně prokázat.

Rozsudek ze dne 25. června 2020 (velký senát), A a další (Větrné elektrárny v Aalteru a v Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2001/42/ES – Posouzení vlivů na životní prostředí – Územní povolení pro umístování a provozování větrných elektráren – Článek 2 písm. a) – Pojem ‚plány a programy‘ – Podmínky pro udělení povolení stanovené vyhláškou a oběžníkem – Článek 3 odst. 2 písm. a) – Vnitrostátní akty stanovící rámec pro budoucí schvalování záměrů – Neprovedení posouzení vlivů na životní prostředí – Zachování účinků vnitrostátních aktů a povolení udělených na základě vnitrostátních aktů poté, co bylo určeno, že tyto akty nejsou v souladu s unijním právem – Podmínky“

Pokud jde o možnost vnitrostátních soudů dočasně a výjimečně zachovat účinky vnitrostátních aktů přijatých v rozporu s povinnostmi stanovenými směrnicí 2001/42, Soudní dvůr v tomto rozsudku, jehož skutkový rámec již byl uveden výše³⁸, připomněl, že

³⁷ Rozsudek ze dne 28. února 2012, *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne* (C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

³⁸ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 1. a), nadepsanou „Plány a programy, na které se vztahuje směrnice 2001/42“. Tento rozsudek je zmíněn též v rubrice II. 2. a) i) „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 2 písm. a) směrnice 2001/42“.

členské státy jsou povinny odstranit protiprávní důsledky takového porušení unijního práva. Zdůraznil, že s ohledem na požadavek jednotného používání unijního práva jedině Soudní dvůr může výjimečně a z naléhavých důvodů obecného zájmu přiznat dočasné pozastavení vylučovacího účinku pojícího se k porušenému ustanovení unijního práva, opravňuje-li vnitrostátní právní úprava vnitrostátní soud k tomu, aby zachoval určité účinky takových aktů v rámci sporu, který mu byl předložen. Soudní dvůr tedy rozhodl, že v takové situaci, jako je situace v projednané věci, vnitrostátní soud může zachovat účinky vyhlášky a oběžníku, jakož i povolení vydaného na jejich základě pouze tehdy, když mu to vnitrostátní právo umožňuje v rámci sporu, který mu byl předložen, a v případě, kdy by zrušení uvedeného povolení mohlo mít významný dopad na dodávky elektřiny v daném případě v Belgii, a pouze na časový úsek, který je striktně nezbytný k nápravě této protiprávnosti.

IV. Souběžné uplatnění směrnic vyžadujících posouzení vlivů

Rozsudek ze dne 22. září 2011, Valčiukienė a další (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))

„Směrnice 2001/42/ES – Posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí – Plány stanovující využití menších oblastí na místní úrovni – Článek 3 odst. 3 – Dokumenty týkající se územního plánování na místní úrovni, které se vztahují pouze k jedinému předmětu hospodářské činnosti – Posuzování podle směrnice 2001/42/ES, které je ve vnitrostátním právu vyloučeno – Posuzovací pravomoc členských států – Článek 3 odst. 5 – Vztah ke směrnici 85/337/EHS – Článek 11 odst. 1 a 2 směrnice 2001/42/ES“

V tomto rozsudku, jehož skutkový rámec byl uveden výše³⁹, vnitrostátní soud položil Soudnímu dvoru rovněž otázku, zda posouzení vlivů na životní prostředí provedené podle směrnice 85/337 zprošťuje povinnosti provést takové posouzení podle směrnice 2001/42.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že podle samotného znění čl. 11 odst. 1 směrnice 2001/42 nejsou posuzováním vlivů na životní prostředí prováděným podle této směrnice dotčeny požadavky směrnice 85/337. Z toho vyplývá, že posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice 85/337 přistupuje, vyžadují-li to ustanovení této směrnice, k posouzení vlivů na životní prostředí provedené podle směrnice 2001/42.

Stejně tak nejsou posuzováním vlivů na životní prostředí provedeným podle směrnice 85/337 dotčeny požadavky vlastní směrnici 2001/42 a na jeho základě nelze zprostit povinnosti provést posouzení vlivů na životní prostředí, které vyžaduje poslední uvedená směrnice za účelem vyhovění environmentálním aspektům, které jsou pro tuto směrnici specifické.

Je proto nezbytné použít požadavky směrnice 2001/42 i směrnice 85/337 kumulativně.

V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že v případě, kdy dotyčný členský stát stanoví koordinovaný nebo společný postup, z čl. 11 odst. 2 směrnice 2001/42 vyplývá, že v rámci takového postupu je nezbytné ověřit, zda posuzování vlivů na životní prostředí bylo provedeno v souladu se všemi ustanoveními obsaženými v jednotlivých dotčených směrnících.

Za těchto podmínek přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda posouzení, které bylo ve věci v původním řízení provedeno podle směrnice 85/337, lze považovat za výraz koordinovaného nebo společného postupu a zda tento postup již pokrývá všechny požadavky směrnice 2001/42. Pokud by se ukázalo, že tomu tak je, nebyla by již dána povinnost provést nové posouzení podle poslední uvedené směrnice.

³⁹ Pokud jde o skutkový a právní rámec sporu, viz rubriku II. 2. b) i. „Plány a programy, na které se vztahuje čl. 3 odst. 3 směrnice 2001/42“.

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

Ředitelství pro výzkum a dokumentaci

únor 2024